

บทที่ 4

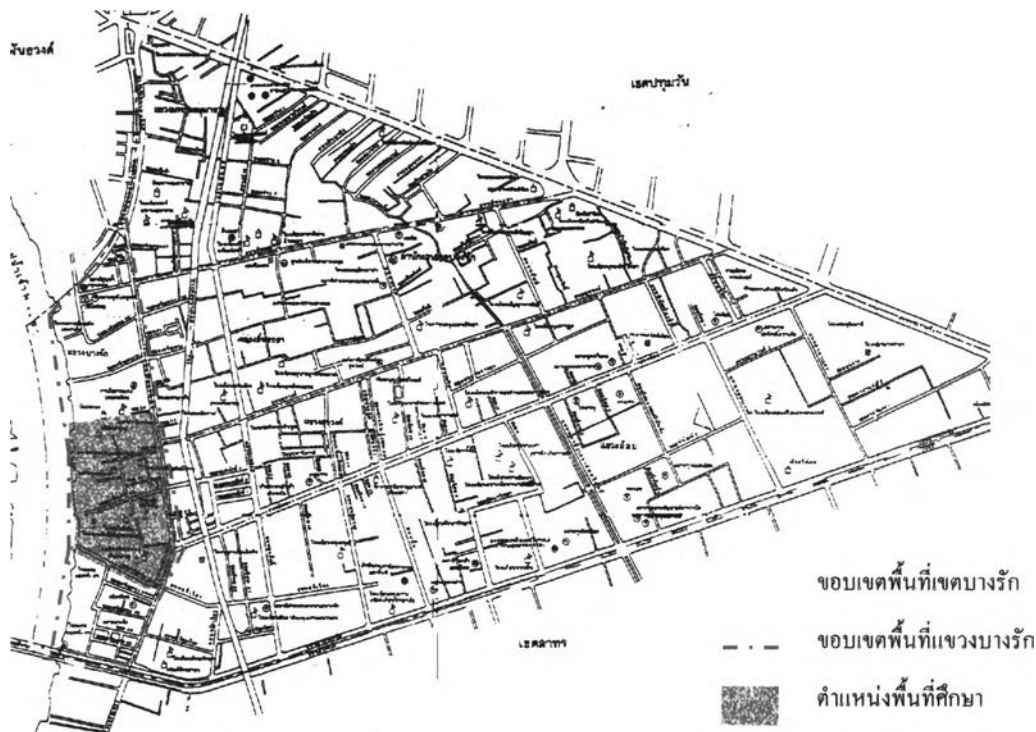
การศึกษาและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

4.1 ที่ตั้ง การปกครอง และสภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในแขวงบางรัก ซึ่งปกครองโดยเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่โดยประมาณ 0.175 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตโดยรอบดังนี้

ทิศเหนือ	ซอยเจริญกรุง 34
ทิศใต้	ซอยเจริญกรุง 42/1
ทิศตะวันออก	ถนนเจริญกรุง
ทิศตะวันตก	แม่น้ำเจ้าพระยา

แผนที่ 4.1 ที่ตั้งของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน เป็นพื้นที่ราบ ความสูงอาคารโดยเฉลี่ย 3-4 ชั้น มีอาคารสูงเกิน 4 ชั้นเพียง 2 อาคาร ได้แก่ โรงแรมโอเรียนเต็ลอาคารในส่วนห้องพักหลังที่ 2 (RIVER WING) มีความสูง 16 ชั้น และอพาร์ทเมนต์ RIVER GARDEN มีความสูง 15 ชั้น ด้านทิศตะวันตกติดกับถนนเจริญกรุงเป็นห้องแถวเก่ามีลักษณะการใช้สอยเป็นอาคารพักอาศัยกึ่งพาณิชย์ โดยมากจะได้รับการตกแต่ง-ต่อเติม มีความสูงโดยเฉลี่ย 3-4 ชั้น ภายในพื้นที่ศึกษาในส่วนที่ติดเข้ามาจากถนนเจริญกรุง ประกอบด้วยพื้นที่ประเภทสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา โรงแรมและร้านค้า มีพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยประกอบอยู่บ้าง โดยจะมีความหนาแน่นมากในบริเวณชุมชนมัสยิดฮารูนซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของพื้นที่ศึกษา เป็นชุมชนเก่ามีมัสยิดและสุเหร่าอยู่ติดกัน ซึ่งมีอาคารพักอาศัยทั้งที่เป็นเรือนไม้เก่า และอาคารก่ออิฐฉาบปูน มีลักษณะโดยรวมเป็นชุมชนเมือง

ด้านทิศตะวันตกอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่า และอาคารอนุรักษ์ที่ยังสภาพคืออยู่ ไม่
ว่าจะเป็นบ้าน ไม้ในสถานทูตฝรั่งเศส , ธนาคารอินโด-ไชน่า , โบสถ์อัสสัมชัญ , อาคารศุลกากร , ตึกอีสเอเชียติก
และ โรงแรมโอเรียนเต็ลเป็นต้น

รูปที่ 4.1 ทศนิยภาพบริเวณพื้นที่ศึกษาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

และเนื่องจากพื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ระดับพื้นดินอยู่ใกล้กับระดับน้ำทะเลปาน
กลาง ซึ่งมักจะมีปัญหาการทรุดตัวของพื้นดิน จากข้อมูลของ ภารตี โรจนะบุรานนท์ ทำให้ทราบถึงการทรุดตัว
ของเขตบางรัก โดยในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการกำหนดให้เขตบางรักเป็นเขตวิกฤต อันดับ 2 กล่าวคือ เป็นบริเวณที่มี
การทรุดตัวของพื้นดินระหว่าง 5-10 เซนติเมตรต่อปี แต่หลังจากการห้ามใช้น้ำบาดาลในเขตชั้นใน ทำให้ปัญหา
การทรุดตัวของพื้นดินในเขตบางรักลดลง คือ ลดลงน้อยกว่า 5 เซนติเมตรต่อปี และจากข้อมูลในปี 2538 พบว่า
พื้นที่เขตบางรัก อยู่ในเขตอัตราการทรุดตัวเฉลี่ย 1 เซนติเมตรต่อปี หรือต่ำกว่า⁵⁴

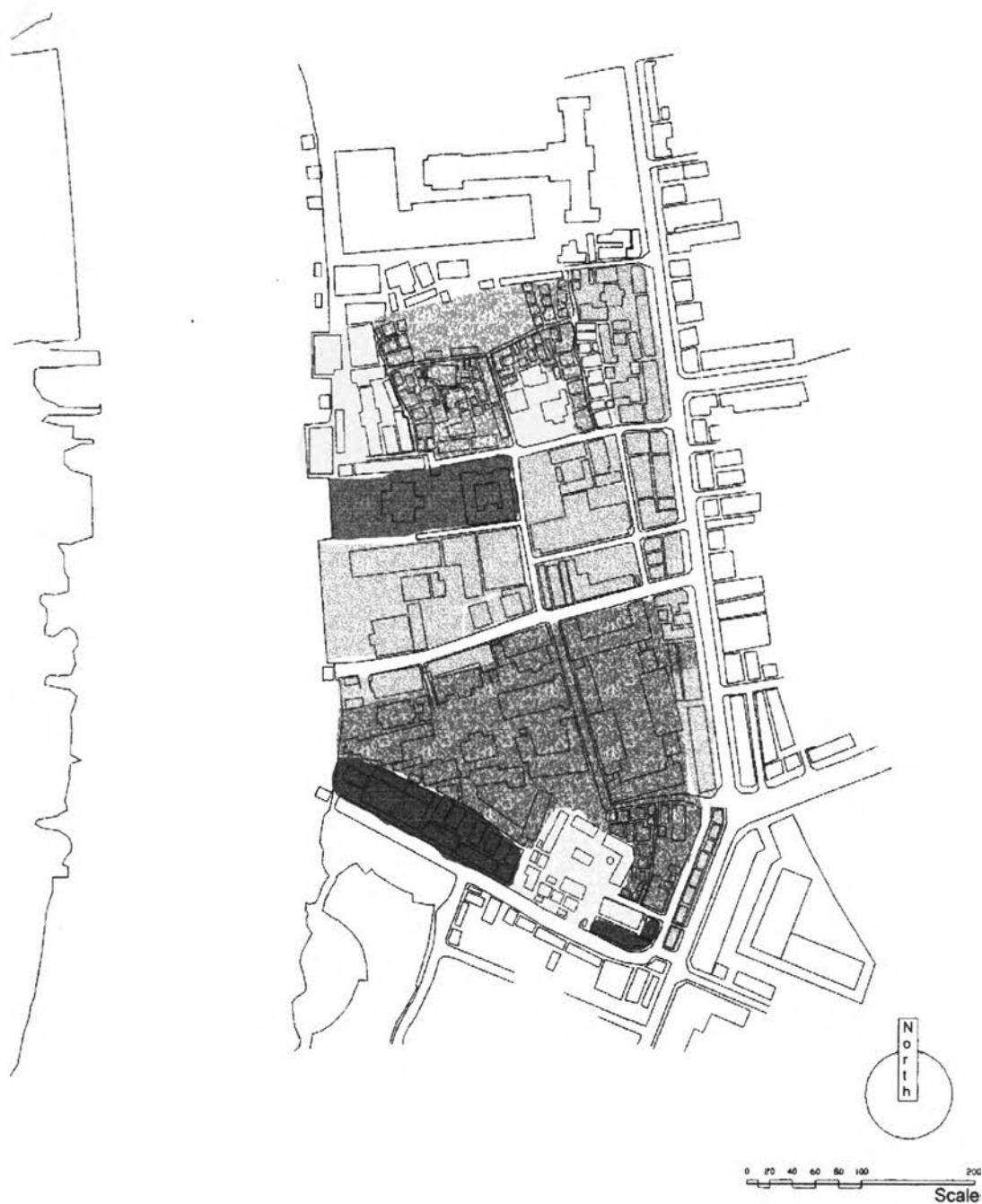
อย่างไรก็ตาม หากพื้นดินยังคงทรุดตัวอยู่เรื่อยๆ ก็จะทำให้พื้นที่ศึกษาอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ผนวกกับ
ที่ตั้งของพื้นที่ศึกษาด้านตะวันตกติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมักจะมีปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนตกหนัก ซึ่งจะ
เกิดปัญหาต่ออาคารเก่าริมแม่น้ำ พื้นที่ชุมชนพักอาศัย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่อไปในอนาคต

4.2 กรรมสิทธิ์ที่ดินและการครอบครอง

กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินในพื้นที่ศึกษานี้เป็นทั้งของเอกชน ของรัฐบาล และที่ดินสถานทูต
ฝรั่งเศส ในส่วนที่เป็นของเอกชนได้แก่ ที่ดินของ โรงแรมโอเรียนเต็ล มิสซังคาทอลิก มัสยิด และเอกชนรายย่อย
ในส่วนที่เป็นของรัฐ ได้แก่ ที่ทรัพย์สินส่วนพระองค์ กรมศาสนา และกรมธนารักษ์ (ดูแผนที่ 4.2 ประกอบ)

พื้นที่ในส่วนพักอาศัยที่เป็นห้องแถวริมถนนเจริญกรุงเป็นการเช่าจากที่ดินทรัพย์สินส่วนพระองค์ พื้นที่
ส่วนหนึ่งในชุมชนฮารูม ประมาณ 10% เป็นการเช่าที่กับที่ทรัพย์สินส่วนพระองค์เช่นกัน โดยเสียค่าเช่า 400-500
บาท/หลัง/เดือน พื้นที่ส่วนที่เหลือในชุมชนเป็นที่ของมัสยิดเองแต่ผู้อยู่อาศัยก็ต้องจ่ายค่าเช่าให้กับทางมัสยิดเช่น
กัน คิดเป็นเงิน 4-5 บาท/ตารางวา/เดือน ถือได้ว่าเป็นอัตราค่าเช่าที่ถูกมากจึงทำให้อัตราราคาเพิ่มของประชากรใน
ชุมชนนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้น และน่าจะเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ผู้คนในชุมชนไม่ย้ายออกจึงเกิดความกลม
เกลียวกันและรักชุมชนของตน ส่วนพื้นที่พักอาศัยของผู้นับถือศาสนาคริสต์ที่อยู่บริเวณหลัง โบสถ์อัสสัมชัญซึ่ง
อยู่ในเขตของมิสซังคาทอลิกนั้น เป็นการให้อยู่อาศัยฟรีโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าเนื่องจากเป็นนโยบายของมิสซัง
คาทอลิกนับตั้งแต่เริ่มมีการตั้งถิ่นฐาน แต่ปัจจุบันนโยบายของมิสซังคาทอลิกเปลี่ยนไป และมีการเวนคืนที่ดินใน
บริเวณนี้ ซึ่งทำให้ผู้อยู่ในบริเวณเขตมิสซังนี้จำนวนค่อยๆ มีลดลง

⁵⁴ ภารตี โรจนะบุรานนท์. การใช้น้ำบาดาลกับผลกระทบต่อแผ่นดินทรุดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. รายงานสัมมนา สห
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 หน้า 16

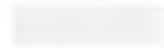
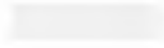

แผนที่ 4.2 กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

ที่ดินเอกชนได้แก่

- มิสซังคาทอลิก
- มัสยิด
- เอกชนรายย่อย

ที่ดินรัฐบาลได้แก่

- ที่ทรัพย์สินส่วนพระองค์
- กรมศาสนา
- กรมธนารักษ์
- ที่ดินของสถานทูตฝรั่งเศส

4.3 สภาพสังคม-เศรษฐกิจ

4.3.1 ประชากรและแนวโน้มการขยายตัวของประชากร

พื้นที่ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในแขวงบางรัก เขตบางรัก โดยเริ่มจากซอยวัดม่วงแคจนถึงซอยเจริญกรุง 42/1 ซึ่งสำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย(2539) ได้มีการสำรวจและบันทึกว่าแขวงบางรักมีประชากรทั้งหมด 5,285 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,360 หลังคาเรือน ความหนาแน่นเท่ากับ 7,671 คน/ตร.กม. ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างความหนาแน่น คน/ตร.กม.กับพื้นที่ศึกษาจะพบว่าในเขตพื้นที่ศึกษามีประชากรทั้งหมดประมาณ 1,342 คน และจำนวนที่ได้จากการประมาณการณ้ดังกล่าวได้รวมถึงประชากรในชุมชนฮาร์วาร์ดไว้แล้ว ซึ่งทางเขตบางรักได้ทำการสำรวจและบันทึกว่าชุมชนฮาร์วาร์ดมีจำนวนประชากรเท่ากับ 712 คน และจำนวนครัวเรือน 101 หลังคาเรือน

ปี พ.ศ.	2540	2541	2542	2543	2544	2545
ประชากรในเขตบางรัก	63,806	61,717	59,696	57,741	55,851	54,023
รวม กทม.	5,583,526	5,582,089	5,580,653	5,579,217	5,577,782	5,576,346

ตาราง 4.1 ประมาณการณ์เปลี่ยนแปลงของประชากรในเขตบางรัก
(ที่มา : โครงการจัดทำแผนและผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร: เขตบางรัก หน้า 3-7)

จากข้อมูลการสำรวจและประมาณการณ์การเปลี่ยนแปลงของประชากรในเขตบางรัก (ตาราง 4.1)แสดงให้เห็นถึงการลดลงของประชากร ซึ่งมีลักษณะเดียวกับบริเวณอื่นๆในเขตกรุงเทพฯชั้นในที่ที่มีจำนวนประชากรลดลงด้วยอัตราประมาณร้อยละ 2.77 ต่อปี ซึ่งเป็นลักษณะตามธรรมชาติของเขตที่มีประชากรอึดตัวและมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ที่ดินจากที่อยู่อาศัยเป็นพาณิชยกรรมมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในพื้นที่ศึกษามีลักษณะการอยู่อาศัยแบบผสมผสาน กล่าวคือใช้อาคารเป็นที่พักอาศัยและประกอบการค้าในเวลาเดียวกัน ผนวกกับการเป็นย่านการค้าที่เก่าแก่ มีวิวัฒนาการมาจากอดีตผ่านจุดอึดตัว และอยู่ในระดับคงที่แล้วในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างกับย่านการค้าใหม่เช่น สีลม สุรวงศ์ หรือสาทร ที่ยังสามารถมีการเปลี่ยนแปลงได้ รวมถึงการที่ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ศึกษานั้น(ชุมชนฮาร์วาร์ด) เป็นชุมชนเก่าแก่ที่อาศัยกันมาชยาวนานกว่าศตวรรษและภายในชุมชนมีความเข้มแข็งและกลมเกลียวมาก ดังนั้นจำนวนประชากรในเขตพื้นที่ศึกษาโดยรวมจึงไม่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก น่าจะมีจำนวนคงที่ ในขณะที่เดียวกันจำนวนประชากรในชุมชนฮาร์วาร์ดน่าจะมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆตามลำดับ (ตามเหตุผลที่กล่าวไว้ในหัวข้อ 4.2)

สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือความไม่สมดุลของประชากรในเวลากลางวันและกลางคืน เนื่องจากในพื้นที่ศึกษาและแขวงบางรักมีพื้นที่ที่เป็นสถานับการศึกษาและประกอบธุรกิจมากพอสมควร จึงทำให้จำนวนคนที่เข้ามาในพื้นที่ช่วงเวลากลางวันมากกว่าในเวลากลางคืน ไม่ว่าจะเป็น นักเรียน ลูกจ้าง พนักงานในโรงแรม รวมไปถึงนักท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะส่งผลต่อการแบกรับภาระของพื้นที่(Carrying Capacity) และการจัดการบริการสาธารณะต่างๆ(Public Service & Infrastructure) ที่ไม่สมดุลกับจำนวนประชากรที่เป็นจริง ซึ่งจะมีผลต่อการวางแผนพัฒนาย่านบางรักในด้านต่างๆ รวมถึงการท่องเที่ยวด้วย

4.3.2 โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม

- การศึกษา-ศาสนา

ระดับการศึกษา	คิดเป็นร้อยละ
ประถมศึกษา	30.4
มัธยมศึกษา	13.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15.2
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	6.3
ปริญญาตรี	22.8
สูงกว่าปริญญาตรี	7.6
ไม่ทราบ	3.8
รวม	100.0

ตาราง 4.2 ระดับการศึกษาของผู้อยู่ในเขตบางรัก

(ที่มา : โครงการจัดทำแผนและผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร: เขตบางรัก หน้า 3-14)

สำหรับระดับการศึกษาของประชากรในเขตพื้นที่ศึกษานั้น (จะขออ้างอิงกับระดับการศึกษาของประชากรในระดับเขต ตามตาราง 4.2) สามารถแยกกลุ่มตามระดับการศึกษาได้ 3 กลุ่มได้แก่ ประชากรกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดประมาณมากกว่าหนึ่งในสาม หรือร้อยละ 36.7 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ในขณะที่ร้อยละ 30.4 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 29.1 ของประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

อย่างไรก็ตามข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนั้นมีทั้งประชากรที่อยู่ในระดับอายุต่ำกว่า 10 ปี จนถึงระดับต่ำกว่า 25 ปีซึ่งถือว่าเป็นวัยที่ยังอยู่ในวัยศึกษา และประชากรที่มีอายุมากกว่า 25 ปีถือว่าเป็นวัยทำงาน ดังนั้นจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ประชากรในเขตบางรักมีอัตราส่วนที่มีการศึกษาคิดและสามารถคาดการณ์ได้ว่าประชากรมีแนวโน้มที่จะมีการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงขึ้นในอนาคต

ส่วนด้านศาสนานั้นจากการสำรวจพบว่าในเขตพื้นที่ศึกษามีศาสนิกชนและศาสนสถานทั้งหมด 3 ศาสนา ได้แก่ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์(นิกายโรมันคาทอลิก) และศาสนาอิสลาม จากลักษณะการตั้งถิ่นฐานจากอดีต ที่มักจะมีศาสนสถานตั้งอยู่กลางชุมชน แต่เนื่องจากลักษณะการอยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ และคริสต์ศาสนานั้น ไม่ได้อาศัยในลักษณะชุมชนอีกต่อไป เว้นแต่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่ยังคงอยู่อาศัยกันเป็นชุมชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าในพื้นที่ศึกษามีผู้นับถือทั้ง 3 ศาสนา โดยผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีอัตราส่วนมากเป็นพิเศษเมื่อเทียบกับศาสนาอื่นๆในพื้นที่ศึกษา

- อาชีพ – รายได้

จากการสำรวจพบว่าในเขตพื้นที่ศึกษานั้น ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และประกอบกิจการขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นร้านค้าสำหรับรองรับการท่องเที่ยว เช่น ร้านตัดเย็บ-ขายเสื้อผ้า และของประดับ ตกแต่ง ที่แสดงถึงความเป็นไทยและตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นห้างโอเรียนเต็ลเพลส ร้านอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน รวมไปถึงร้านค้ารายย่อยซึ่งเป็นห้องแถวอยู่ริมถนนเจริญกรุงด้วย (รูปที่ 4.2 – 4.5)

อาชีพของผู้อยู่อาศัย	คิดเป็นร้อยละ
เจ้าของกิจการ	6.5
ค้าขาย	32.5
พนักงานบริษัท	7.8
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.6
กิจการขนาดเล็ก	16.9
รับจ้าง	19.5
หาบเร่	3.9
แม่บ้าน	9.1
เกษียณ	1.3
รวม	100.0

ตาราง 4.3 อาชีพของผู้อยู่อาศัยในเขตบางรัก

(ที่มา : โครงการจัดทำแผนและผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร: เขตบางรัก หน้า 3-15)

สำหรับการประกอบอาชีพใน 2 ลักษณะนี้เป็นส่วนใหญ่หรือประมาณครึ่งหนึ่งของการประกอบอาชีพของผู้อยู่อาศัยในเขตบางรัก รวมเป็นร้อยละ 49.4 (ตาราง 4.3) ซึ่งการประกอบอาชีพค้าขาย และกิจการขนาดเล็กนั้น จะมีลักษณะส่งเสริมเศรษฐกิจและพึ่งพากันและกันกับกิจการขนาดใหญ่ และกลุ่มรับจ้าง-พนักงานบริษัท รวมไปถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับมหภาค เช่นการท่องเที่ยวด้วย

รายได้ของประชากรในเขตบางรัก	คิดเป็นร้อยละ
1,500-6,000	11.2
6,001-15,000	21.1
15,001-30,000	42.2
30,001-70,000	16.8
70,001 ขึ้นไป	8.4
ไม่ตอบ	0.3
รวม	100.0

ตาราง 4.4 ระดับรายได้ของผู้อยู่ในเขตบางรัก

(ที่มา : โครงการจัดทำแผนและผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร: เขตบางรัก หน้า 3-14)

รายได้ต่อครัวเรือนโดยเฉลี่ย จัดว่าอยู่ในเกณฑ์สูง จากตาราง 4.4 พบว่ารายได้โดยเฉลี่ยของเขตบางรักเท่ากับ 30,536.62 บาท/เดือน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจากความเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจของเขตนี้ ผสมกับการประกอบธุรกิจ-การค้าส่วนใหญ่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาธุรกิจ-การค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงมีการหมุนเวียนจากเงินตราต่างประเทศ สินค้ามีความหลากหลาย เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และมีราคาค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้ประชากรในพื้นที่ศึกษามีรายได้โดยเฉลี่ยสูงตามมา

รูปที่ 4.2 การประกอบอาชีพภายในซอย เจริญกรุง 40

รูปที่ 4.3 การประกอบอาชีพภายในซอย เจริญกรุง 38

รูปที่ 4.4 การประกอบอาชีพภายในซอย เจริญกรุง 42/1

รูปที่ 4.5 การประกอบอาชีพบริเวณริมถนน เจริญกรุง

● การบริการทางสังคม

เนื่องจากในเขตพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครและเคยเป็นย่านที่เจริญที่สุดย่านหนึ่งมาก่อน การบริการทางสังคมจึงค่อนข้างจะสมบูรณ์ และเพียงพอต่อประชากรในพื้นที่ โดยนำเสนอทั้งในเขตพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง ประกอบด้วยหลายด้านดังนี้ (ดูแผนที่ 4.3 ประกอบ)

1) การให้บริการด้านการท่องเที่ยว

1.1) ในเขตพื้นที่ศึกษา มีโรงแรม 3 แห่ง ได้แก่

- โรงแรมโอเรียนเต็ล (The Oriental Bangkok) เป็นโรงแรมอันดับหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีจำนวนห้องพักรวม 430 ห้อง โดยแบ่งเป็น Superbly appointed rooms จำนวน 396 ห้อง และ Luxury suites จำนวน 34 ห้อง

- โรงแรม บอส โซเทล อินท์ (Bossotel Inn) เป็นโรงแรมระดับ 3 ดาว มีจำนวนห้องพัก 65 ห้อง ตั้งอยู่ซอย 42/1

- โรงแรมนิวโรเทล (Newrotel Hotel) ซึ่งเป็นโรงแรมระดับ 3 ดาว (Guest-house) มีจำนวนห้องพัก 50 ห้อง ตั้งอยู่ทางด้านถนนเจริญกรุง

1.2) บริเวณใกล้เคียง มีโรงแรม 3 แห่ง ได้แก่

- โรงแรมแชงกรีล่า (Shangri-la Hotel)
- โรงแรมนิวทร็อกเคเดโร (New Trocadero Hotel)
- โรงแรมรอยัลออคิด เซอราตัน (Royal Orchid Sheraton Hotel)

2) การให้บริการด้านสาธารณสุข

2.1) ในเขตพื้นที่ศึกษามี สถานบริการด้านสาธารณสุขจำนวน 2 แห่ง ได้แก่

- สหการแพทย์ เป็นคลินิกแพทย์เอกชน ตั้งอยู่ปากซอยเจริญกรุง 36
- ศูนย์พัฒนาเด็กראชาอนุกุล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่บริเวณซอย

เจริญกรุง 34

2.2) บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษามีโรงพยาบาล 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเลิดสิน เป็นโรง

พยาบาลของรัฐ มีจำนวนเตียง 485 เตียง

3) การให้บริการด้านศาสนา

3.1) ในเขตพื้นที่ศึกษามีสถาบันทางศาสนา 3 แห่ง ประกอบด้วย

- พุทธศาสนา 1 แห่ง คือ วัดสวนพลู
- คริสต์ศาสนา 1 แห่ง คือ อาสนวิหารอัสสัมชัญ
- ศาสนาอิสลาม 1 แห่ง คือ มัสยิดฮารูน

3.2) บริเวณใกล้เคียงมีสถาบันทางศาสนา 3 แห่ง ประกอบด้วย

- พุทธศาสนา 1 แห่ง คือ วัดม่วงแค
- คริสต์ศาสนา 1 แห่ง คือ วัดกาลหว่าร์
- ศาลเจ้าจีน 1 แห่ง คือ ศาลเจ้าเจ็ด(ซิกเซียม่า)

4) การให้บริการทางสังคมด้านอื่นๆ

ประกอบด้วยทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1) โรงเรียน 5 แห่ง เป็นของรัฐบาล 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดสวนพลู และโรงเรียนวัดม่วงแค เป็นของเอกชน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก, โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์, โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ซึ่งโรงเรียนทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นเป็นการศึกษาระดับ อนุบาลถึงมัธยมปลาย

4.2) ธนาคารพาณิชย์ ในพื้นที่ศึกษามีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ(สาขาย่อย) บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษามีธนาคารพาณิชย์จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารเอเซีย และ ธนาคารกสิกรไทย

4.3) การสื่อสาร ได้แก่ ไปรษณีย์กลางซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการสื่อสารโทรคมนาคมแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ติดกับชุมชนฮารูน ซอยเจริญกรุง 34

4.4) ตลาด 1 แห่ง ได้แก่ตลาดบางรัก เป็นลักษณะ ขายทั้งของสด ของแห้ง และผัก ผลไม้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากต่างประเทศ เพื่อรองรับความต้องการของผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมที่เป็นชาวจีน

4.5) พิพิธภัณฑ์ มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านกรุงเทพฯ (Bangkok Folk Museum) ตั้งอยู่บริเวณซอยเจริญกรุง 43 เป็นอาคารซึ่งประยุกต์การใช้งานมาจากเรือนพักอาศัยไม้ เป็นพิพิธภัณฑ์ ตัวอาคารก่อสร้างก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายใต้นได้รับการตกแต่งเป็นส่วนแสดง ชั้นส่วนเครื่องใช้ในครัวเรือน ชั้นส่วนที่ใช้ในงานพิธีการ และของสะสมโบราณต่างๆ

4.6) ห้องสมุด มีจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดภายในชุมชนฮารูน และห้องสมุดเนลสันเฮลล์ ที่นอกจากจะเป็นอาคารที่ทำหน้าที่ เก็บข้อมูลความรู้เพื่อบริการแก่ชุมชนแล้ว ยังมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่งดงามอีกด้วย

แผนที่ 4.3 ตำแหน่งที่ตั้งสถานบริการสังคม

●	ด้านการท่องเที่ยว	●	ด้านสาธารณสุข
●	ด้านศาสนา	●	ด้านการศึกษา
●	ธนาคาร	●	การสื่อสาร
●	ตลาด	●	พิพิธภัณฑ์
●	ห้องสมุด		

4.4 สภาพทางกายภาพ

4.4.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ดูแผนที่ 4.4 ประกอบ)

ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ศึกษานี้แยกตามกิจกรรม ประกอบไปด้วยการใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัย พาณิชยกรรม ที่พักอาศัยและพาณิชยกรรม ศาสนสถาน สถานราชการ สถานศึกษา สถานชุด จากการศึกษา วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ (ตาราง 2.1) พบว่าในพื้นที่ส่วนสถานศึกษา มีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้นเนื่องจาก สถานศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษาเป็นที่ยอมรับและนิยมของผู้คนทั่วไป ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในอนาคตทางด้านบริการจำนวนของพื้นที่ในเวลากลางวัน และปัญหาการรुक้าพื้นที่บริเวณพักอาศัย โดยเฉพาะพื้นที่ของเขตมิสซังคาทอลิก เป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชุมชนจีนเก่าด้านหลัง โบสถ์อัสสัมชัญที่เริ่มมีการย้ายออก หรือห้องแถวด้านที่ติดกับถนนเจริญกรุงจำนวน 6 ห้อง ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการรื้อถอนเพื่อเป็นทางเข้าใหม่ให้แก่โรงเรียนอัสสัมชัญบางรัก ทำให้พื้นที่ทางประวัติศาสตร์สูญเสียความสำคัญ และความงามของอาคารห้องแถวขาดความต่อเนื่องไป จึงควรมีนโยบายที่เหมาะสมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา เช่นนี้ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับบริเวณอื่นในพื้นที่ศึกษาได้

บริเวณห้องแถวริมถนนเจริญกรุงที่เป็นพื้นที่ลักษณะผสมผสานระหว่างพาณิชยกรรม-พักอาศัย และพื้นที่อาคารบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณชุมชนเก่า รวมถึงศาสนสถานต่างๆ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรม จึงควรกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อให้คุณค่าและความสำคัญคงอยู่ต่อไป ไม่เกิดปัญหาการรื้อถอนอาคาร หรือการย้ายออก และยังทำให้ชุมชน หรือเจ้าของพื้นที่ที่มีความภูมิใจ และช่วยกันรักษา นอกจากนี้ประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ในขณะเดียวกันก็เป็นการเผยแพร่และแสดงถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรมของประเทศไทยให้กับทั้งกับชาวต่างชาติและคนไทยเองที่เดินทางมาเที่ยวชมบริเวณพื้นที่ศึกษา

4.4.2 ที่ว่าง ที่สาธารณะ และพื้นที่ที่ไม่เกิดประโยชน์

จากการสำรวจพบว่า ที่ว่างในพื้นที่ศึกษานั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

- **พื้นที่ว่างสาธารณะ** ได้แก่ ถนน ซอย เนื่องจากในอดีตช่วงที่ความเจริญขยายตัวมากขึ้น ที่ดินราคาสูง ผู้คนต่างพากันจับจองพื้นที่เพื่อประโยชน์ส่วนตัวและขาดการวางแผนที่ ผนวกกับบริเวณพื้นที่ศึกษามีพื้นที่น้อยจึงทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างส่วนบุคคล

- **ที่ว่างกึ่งสาธารณะ** จากสำรวจพบอยู่ 3 แห่งได้แก่ ลานหน้าอุโบสถวัดสวนพลู ที่ว่างที่อยู่บริเวณหน้าอาสนวิหารอัสสัมชัญ และสุหระา(สุสาน)ในชุมชนฮารูณ ที่ทั้ง 3 แห่งนี้เป็นที่ว่างกึ่งสาธารณะ เนื่องจากเจ้าของที่อนุญาตให้ผู้คนทั่วไปเข้ามาในพื้นที่ได้ในลักษณะนั่งพักผ่อนโดยไม่ต้องขออนุญาต เพียงแต่ต้องอยู่ในขอบเขตของเวลาที่กำหนดโดยเจ้าของสถานที่

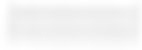

- **พื้นที่ว่างส่วนบุคคล** แบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่

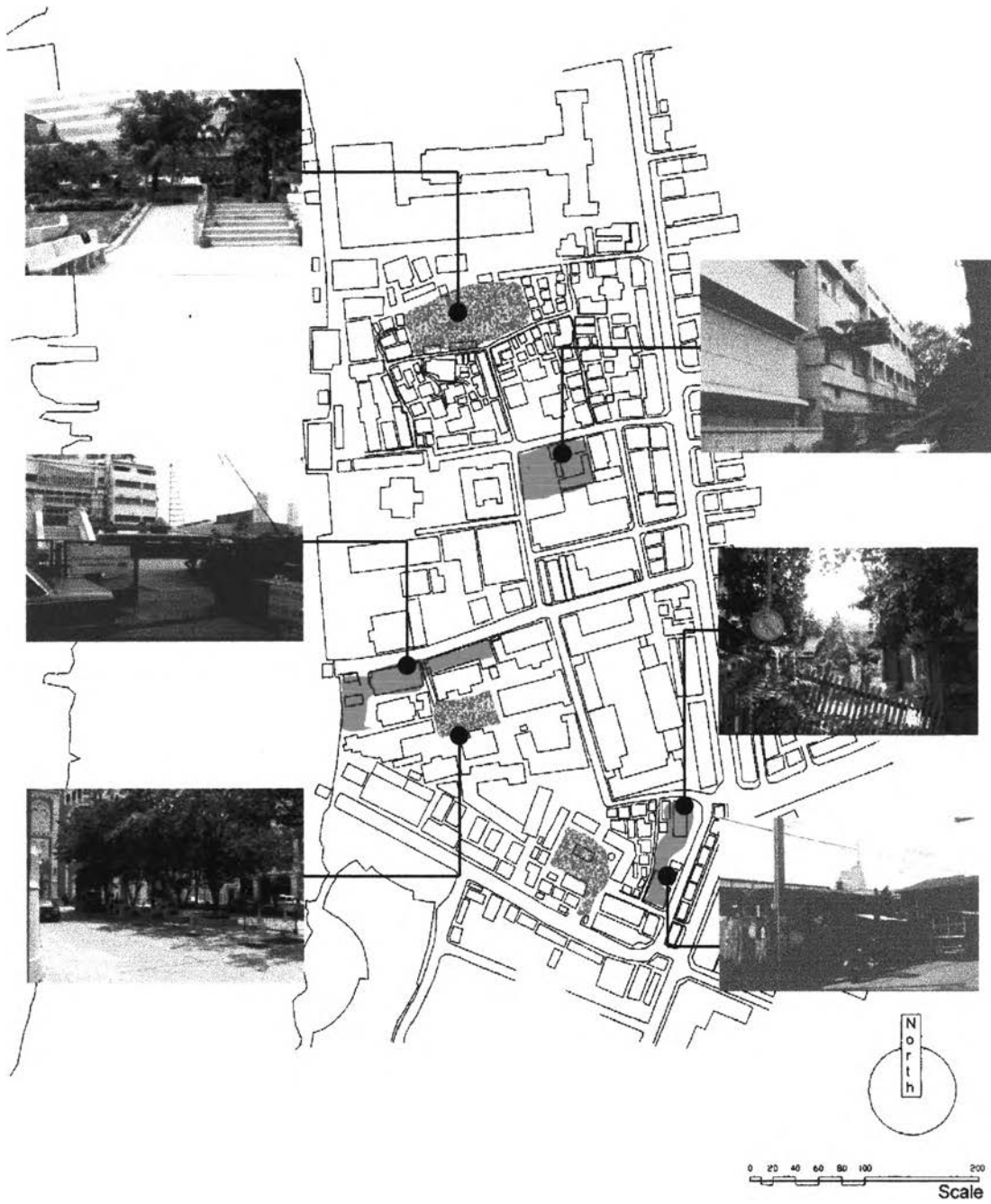
- 1) ที่ว่างที่มีประโยชน์ใช้สอยได้แก่ สนามกีฬาในสถานศึกษา สถานชุด สวนหย่อมภายในโรงแรม และที่ว่างบริเวณหน้าบ้าน เป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าได้โดยตรง ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของสถานที่

- 2) พื้นที่ที่ไม่เกิดประโยชน์(ไม่มีประโยชน์ใช้สอยในปัจจุบัน) เป็นที่น่าสังเกตว่าพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ชั้นในกรุงเทพมหานครเป็นย่านธุรกิจ แต่กลับมีพื้นที่ว่างที่ไม่ได้เกิดประโยชน์ใช้สอย ไม่ว่าจะเป็นที่ว่างจากการรื้อถอนอาคาร หรืออาคารร้างไม่มีการใช้งาน พื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจควรมานำกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้พื้นที่มีการใช้งานอย่างสมบูรณ์ เป็นการสร้างกิจกรรม และภาพลักษณ์ที่ดีแก่พื้นที่ในเวลาเดียวกัน

แผนที่ 4.4 การใช้ที่ดิน

	พักอาศัย		พาณิชยกรรม
	พักอาศัยและพาณิชยกรรม		ศาสนสถาน
	สถานศึกษา		สุสาน
	สถานที่ราชการ		สถานชุก

แผนที่ 4.5 แสดงตำแหน่งของที่ว่าง

ที่สาธารณะ	ที่กึ่งสาธารณะ	ที่ว่างส่วนบุคคล
		ที่ว่างที่มีประโยชน์ใช้สอย
		พื้นที่ที่ไม่เกิดประโยชน์ใช้สอย

4.4.3 ระบบสาธารณสุขโลก

ระบบสาธารณสุขโลกประกอบไปด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

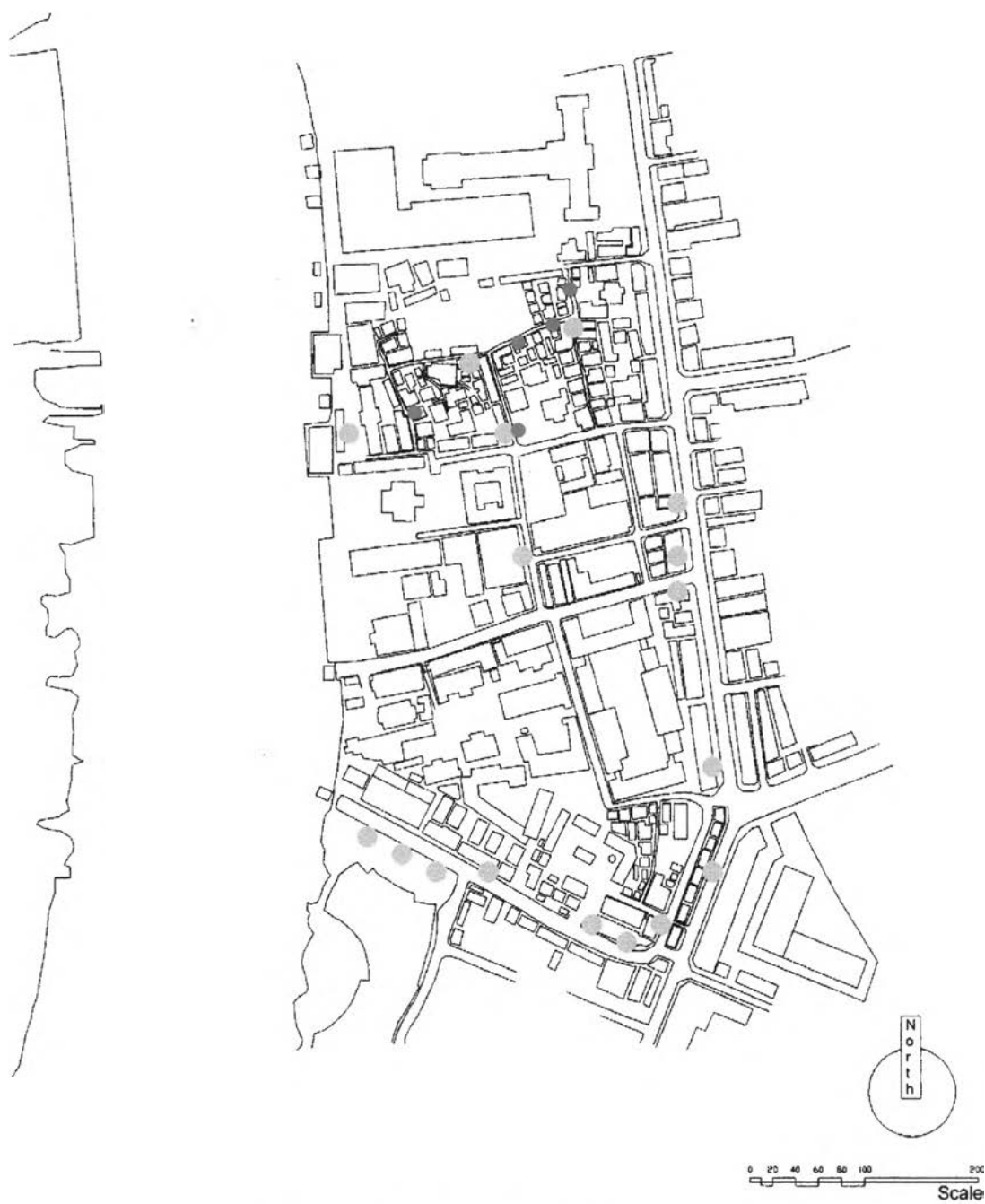
1) ระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม เป็นที่ทราบกันว่าบางรักเป็นเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ที่มีปัญหาการทรุดตัวของพื้นดิน ผนวกกับการที่พื้นที่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา จนมักจะพบปัญหาน้ำท่วม และการระบายน้ำไม่ทัน แต่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว 2 ทางได้แก่ การสร้างเขื่อนกันริมแม่น้ำมีความสูง 2.00 เมตร ดำเนินการโดย ก.ท.ม. และการวางท่อระบายน้ำซึ่งทางเขตได้วางท่อขนาด $\varnothing$ 900 มม. ช่วงถนนเจริญกรุง และท่อขนาด $\varnothing$ 600 มม. บริเวณซอย เจริญกรุง 36 (ซอยโรงภาษี) และซอยเจริญกรุง 38 โครงการจัดทำแผนพัฒนาเขตบางรัก โดยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าลาดกระบัง ได้ทำการสรุปและเสนอแนะไว้ว่า การวางระบบท่อดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการพัฒนาเขตบางรักในอนาคต ควรจะเพิ่มขนาด $\varnothing$ ของท่อให้มีขนาดใหญ่ขึ้น แต่จากการสอบถามผู้อาศัย และผู้ประกอบการในพื้นที่ศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีความพอใจต่อระบบการระบายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ปัญหาน้ำท่วมหรือการระบายน้ำไม่ทันไม่เกิดขึ้นเลยหลังจากมีการสร้างเขื่อนและวางท่อระบายน้ำ นอกจากช่วงเวลาที่น้ำทะเลหนุนซึ่งเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ จนสรุปได้ว่าระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ศึกษานั้นมีความเหมาะสมแล้วเนื่องจากพื้นที่ที่มีการขยายตัวคงที่แล้ว ไม่เหมือนกับบริเวณอื่นๆ เช่น สีลม สาทร ที่มีแนวโน้มในการขยายตัว และการก่อสร้างอาคารใหม่ค่อนข้างสูง

2) การจัดเก็บขยะมูลฝอย ฝ่ายรักษาความสะอาด เขตบางรัก ได้ดำเนินการเก็บขยะทั้งเวลากลางวันและเวลากลางคืน โดยมีเกณฑ์การเก็บในส่วนถนนใหญ่ ทุกวัน ถนนซอย เก็บวันเว้นวัน ซอยลึก เก็บ 2 วัน/ครั้ง ในกรณีเร่งด่วนที่มีขยะตกค้างมากทางเขตได้จัดเตรียมรถเล็ก ไว้ออกปฏิบัติในเวลากลางวันและนำขยะไปที่ศูนย์ขยะอ่อนนุช แม้ทางเขตบางรักและสำนักงานรักษาความสะอาดจะมีมาตรการมากมายในการรักษาความสะอาดให้กับเขตบางรัก แต่ปัญหาขยะตกค้างก็ยังคงปรากฏอยู่ เนื่องจากบางรักเป็นพื้นที่ที่มีประชากรค่อนข้างมาก เป็นพื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจ จึงทำให้มีปริมาณขยะเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น จากตาราง 4.5 พบว่า ในพื้นที่เขตมีปริมาณมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกวัน โดยในปี 2539 มีปริมาณขยะคิดเฉลี่ยถึง 158.44 ตัน/วัน

ปีงบประมาณ	2535	2536	2537	2538	2539 (ม.ค.-เม.ย.)
ปริมาณขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ (ตัน)	47,184.29	50,968.97	54,908.90	55,041.00	19,171.00
ปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย (ตัน/วัน)	129.27	139.64	150.44	150.80	158.44

ตาราง 4.5 ปริมาณขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ในเขตบางรัก
(ที่มา : กองวิชาการ สำนักรักษาความสะอาดและสำนักงานเขตบางรัก)

จากการสอบถามพบว่าในเขตพื้นที่ศึกษานั้นมีปัญหาเรื่องขยะตกค้างพอสมควร และการเก็บขยะดำเนินการลำบากเนื่องจากทางสัญจรแคบ แต่ในส่วนที่เป็นสถาบันการศึกษา และ โรงแรม ก็ได้มีการจัดเตรียมที่ทิ้งขยะไว้วันที่ที่เหมาะสม แต่จากการสำรวจพบว่าบางแห่งมีปัญหาเรื่องกลิ่นอยู่บ้าง คือบริเวณหลังซอยโรงเรียนอัสสัมชัญชาย ซึ่งได้สร้างปัญหาให้กับร้านค้า และผู้สัญจรเดินผ่านเส้นทางดังกล่าว แต่ปัญหาเรื่องกลิ่นดังกล่าวมีเพียงบางช่วงเวลาเท่านั้นไม่ได้มีตลอดเวลา ส่วนในบริเวณชุมชนฮาร์ตมีถึงขยะมากพอสมควร และคนในชุมชนก็ช่วยกันเก็บรักษาความสะอาด ผนวกกับทุกวันพลุ่สเอ็นทางชุมชนได้ขอความร่วมมือจากเขตบางรักในการทำความสะอาดทางเดินในชุมชน เนื่องจากวันศุกร์ของทุกสัปดาห์จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา(ละหมาด) จึงทำให้ชุมชนไม่มีปัญหาเรื่องความสกปรกที่เนื่องมาจากขยะ

แผนที่ 4.6 ตำแหน่งที่ตั้ง โทรศัพท์สาธารณะ ถึงขยะ คับเพลิงมือถือ

- โทรศัพท์สาธารณะมีจำนวนทั้งหมด 23 เครื่อง
- แยกเป็น - โทรศัพท์สาธารณะทั่วไป
จำนวน 18 เครื่อง
- โทรศัพท์ใช้บัตร (International Phone)
จำนวน 5 เครื่อง
- คับเพลิงมือถือ

รูปที่ 4.6 คนในชุมชนช่วยทำความสะอาดพื้นที่

รูปที่ 4.7 ตำแหน่งการติดตั้งถังดับเพลิงในชุมชนฮารูณ

3) ระบบไฟฟ้าและระบบดับเพลิง

ระบบไฟฟ้าอยู่ในการควบคุมของการไฟฟ้านครหลวงทั้งหมด ส่วนการดูแลและตรวจสอบสภาพแสงไฟให้ทางนั้น ถนนสายหลักได้รับการดูแลและตรวจสอบสภาพโดยการไฟฟ้านครหลวง ส่วนในซอยการดูแลและตรวจสอบสภาพจะเป็นหน้าที่ของเขต ถ้าเกิดปัญหาขัดข้องทางเขตจึงแจ้งไปทางการไฟฟ้านครหลวงให้มาดำเนินการซ่อมแซม

ระบบดับเพลิง ได้มีการป้องกันอัคคีภัยโดยสถานีดับเพลิง ตั้งอยู่ที่อาคารศาลกสถานเก่า ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษา ในพื้นที่ศึกษาจึงมีความพร้อมในการป้องกันอัคคีภัย ประกอบกับในพื้นที่ชุมชนฮารูณได้มีการติดตั้งถังดับเพลิงไว้ตามตำแหน่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ตามทางเดินหรือมีไว้ประจำบ้าน (ไม่ทุกบ้านแต่ส่วนใหญ่) เนื่องจากมีอัคคีภัยที่เกิดจากไฟฟ้าลัดวงจรเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งมีบ้านไม้เก่าเป็นเชื้อเพลิงอยู่เป็นจำนวนมากพอสมควรทางชุมชนจึงเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาดังกล่าว

4.4.4 ระบบคมนาคม และการจราจร

พื้นที่ศึกษาปัจจุบันสามารถใช้ทางสัญจรได้จากทั้งทางน้ำและทางบก การสัญจรทางน้ำอาศัยแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก ส่วนทางบกอาศัยถนนเจริญกรุงเป็นทางสัญจรสายหลัก ส่วนถนนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นถนนซอยซึ่งมีความกว้างถนนไม่มากนัก สำหรับการสัญจรภายในชุมชนนั้นจะต้องอาศัยทางคนเดินเป็นหลัก เพราะรถยนต์ไม่สามารถเข้าถึงได้ ดังนั้นการคมนาคมของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันนั้น สามารถแยกระบบทางสัญจรได้ 2 ลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ดูแผนที่ 4.7ประกอบ)

1) ระบบการสัญจรทางบก สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

1.1 ถนนสายหลัก คือ ถนนเจริญกรุง มีความกว้างของผิวจราจร 17 เมตร(รวมทางเท้า) เป็นทางสายหลักทางบกที่เชื่อมพื้นที่ศึกษากับบริเวณใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็น สีลม สาทร สุรวงศ์ และสี่พระยา และยังเป็นเส้นทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงไปสู่เกาะกรุงอีกด้วย

1.2 ถนนสายรอง คือเส้นทางที่เชื่อมกับถนนสายหลัก รถยนต์ และรถขนาดใหญ่ เช่นรถดับเพลิง สามารถเข้าถึงได้ ในพื้นที่ศึกษาเมื่ออยู่ทั้งหมด 4 เส้นทาง ได้แก่

- ซอยเจริญกรุง 36 (ซอยโรงภาษี) มีความกว้าง 6 เมตร รถสัญจรทางเดียว
- ซอยเจริญกรุง 38 (ตรอกชาเตอร์แบงค์) มีความกว้าง 4 เมตร รถสัญจรทางเดียว
- ซอยเจริญกรุง 40 (ซอยบูรพา) มีความกว้าง 8 เมตร รถสัญจร 2 ทาง
- ซอยเจริญกรุง 42/1 (ซอยวัดสวนพลู) มีความกว้าง 8 เมตร รถสัญจร 2 ทาง

1.3 ทางสัญจรส่วนบุคคล ได้แก่

- ทางสัญจรหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ มีความกว้างประมาณ 6 เมตร โดยทั่วไปจะใช้เป็นทางคนเดิน จะเปิดให้รถยนต์เข้ามาสัญจรในกรณีพิเศษเท่านั้น
- ภายในชุมชน เป็นทางสัญจรขนาดเล็กที่รถยนต์ส่วนบุคคลไม่สามารถผ่านเข้าออกได้ เป็นโครงข่ายที่เชื่อมชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ทางสัญจรภายในชุมชนฮารูณ และทางสัญจรของชุมชนจีนเก่า(บริเวณหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ) ซึ่งมีความกว้างโดยเฉลี่ย 1-3 เมตร

2) ระบบทางสัญจรทางน้ำ การสัญจรทางน้ำสายหลักได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา โดยอาศัยทางเรือในเขตพื้นที่ศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 3 ท่า คือ ท่าวัดม่วงแค ท่าโอเรียนเต็ล และท่าแขวงกริลา เป็นจุดเชื่อมเปลี่ยนการสัญจรจากทางบกสู่ทางน้ำ ซึ่งระบบการขนส่งที่สามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ศึกษาโดยตรง ได้แก่ เรือข้ามฟาก และเรือค่านเจ้าพระยา มีผู้ใช้บริการมากมายไม่ว่าจะเป็นคนในพื้นที่ศึกษา นักเรียนนักศึกษา และบุคคลทั่วไป นอกจากนี้จะเป็นทางสัญจรสำหรับผู้โดยสารทั่วไปแล้ว ยังเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากอัตราค่าโดยสารมีราคาไม่สูง

ปริมาณการจราจร

ปริมาณการจราจรในเขตบางรักมีความหนาแน่นสูง เนื่องจากเป็นย่านธุรกิจ ถนนที่มีผิวจราจรแคบกว่ามาตรฐาน และผลกระทบจากปริมาณจราจรที่มาจากเขตอื่นๆ สำหรับภายในพื้นที่ศึกษานั้น จากการสำรวจพบว่า การจราจรจะมีปริมาณความหนาแน่นสูง 2 ช่วงเวลาได้แก่ 7.00 น.-9.00 น. และ 15.30-18.00 น. โดยเฉพาะในช่วงวัน จันทร์ – ศุกร์ ซึ่งเป็นเวลาก่อนและหลังจากการเลิกเรียน เนื่องจากในพื้นที่ศึกษามีจำนวนนักเรียน (ประชากรในภาคกลางวัน) ค่อนข้างมาก ผู้ปกครองมารับและส่งบุตรหลานของตน แม้จะมีการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้รถรับ-ส่งนักเรียน แต่ก็ไม่สามารถลดปริมาณการจราจรในช่วงเวลาดังกล่าวได้

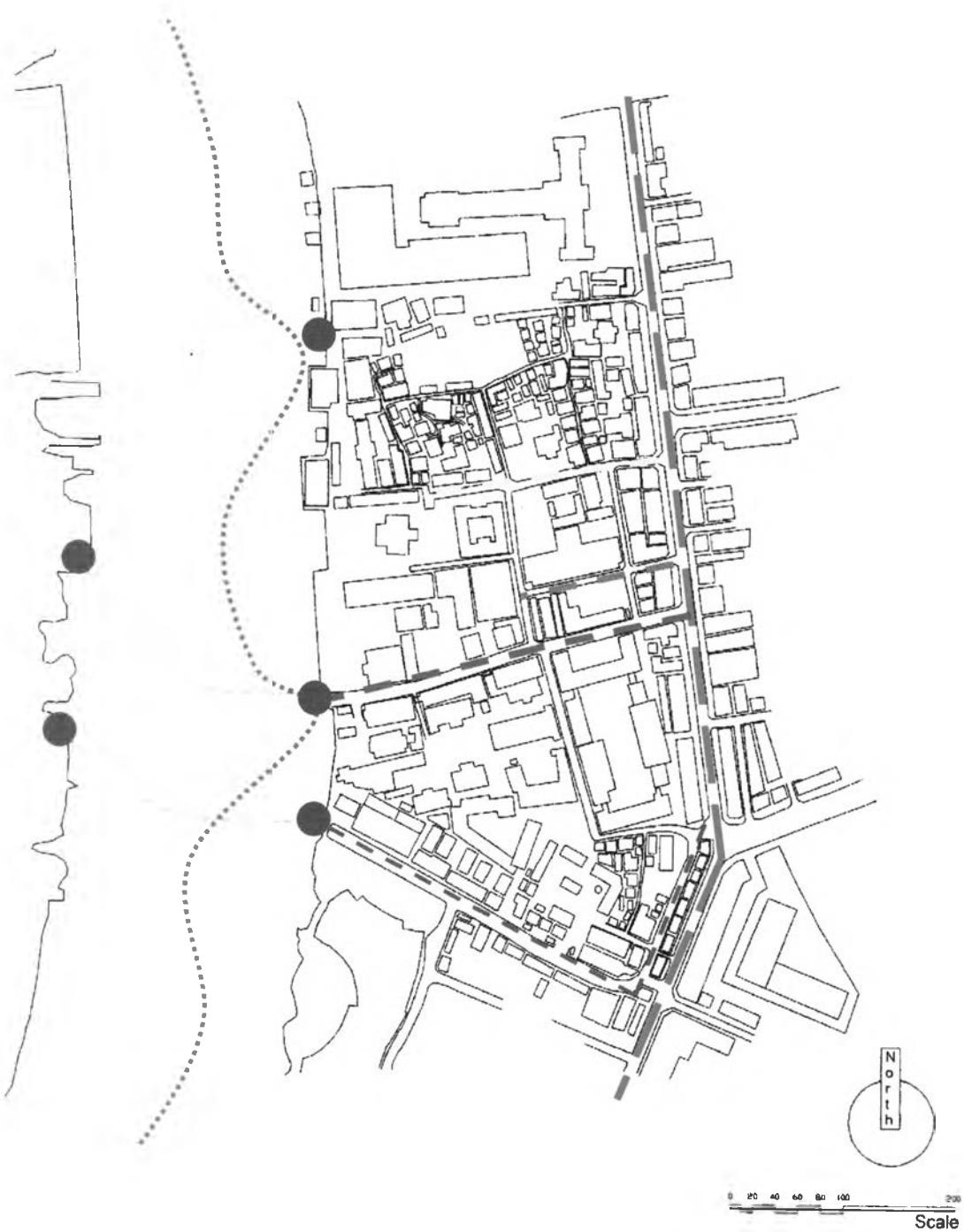

รูปที่ 4.8 การจราจรในช่วงเย็นบริเวณลานหน้าอาสนวิหารอัสสัมชัญ

รูปที่ 4.9 การจราจรในช่วงเย็นบริเวณซอยเจริญกรุง 40 (ซอยโอเรียนเต็ล)

แผนที่ 4.7 การคมนาคม สัญจร

ทางบก

- — ถนนเจริญกรุง
- — ซอยเจริญกรุง 36 (ซอยโรงกาณี)
- — ซอยเจริญกรุง 38 (ซอยซาเตอร์เบงค์)
- — ซอยเจริญกรุง 40 (ซอยบูรพา)
- — ซอยเจริญกรุง 42/1 (ซอยวัดสวนพลู)

ทางน้ำ

- ท่าเรือ
- ทางสัญจรเรือข้ามฟาก
- ..... ทางสัญจรเรือควั่นเจ้าพระยา

4.4.5 ด้านสถาปัตยกรรม

จากผลการศึกษาวิวัฒนาการทางกายภาพ และการสำรวจในพื้นที่จริงพบว่า อาคารส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษานั้นเป็นอาคารเก่าในยุครัชกาลที่ 5 – รัชกาลที่ 6 อาคารทั้งหมดยังคงคุณค่า และมีความหมายทางประวัติศาสตร์ที่แฝงอยู่ในตัวอาคาร ไม่ว่าจะเป็นอาคารทางศาสนาได้แก่ วัดสวนพลู อาสนวิหารอัสสัมชัญ มัสยิดฮารูน โรงพิมพ์อัสสัมชัญ หรืออาคารที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ได้แก่ อาคารศาลกตสถาน ภัตตาคารไชน่าเฮาส์(เดิมเป็นสถานทูตโมนาโก) และบ้านไม้ในสถานทูตฝรั่งเศส รวมถึงอาคารที่แสดงถึงความสำคัญด้านการค้า ได้แก่ ตึกอีสเอเชียติก โรงแรมโอเรียนเต็ล ไปจนถึงอาคารห้องแถว(Shop House) ริมนถนนเจริญกรุง ซึ่งอาคารในพื้นที่รวมทั้งอาคารที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ส่วนแล้วแต่เป็นอาคารเก่าที่มีคุณค่า และอาคารบางหลังยังเป็นอาคารที่ได้รับรางวัลอนุรักษ์ดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยามอีกด้วย ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ชื่ออาคาร	ปี พ.ศ.ที่ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่น
1) ห้างโอเรียนเต็ลเพลส	ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2525
2) บ้านพักเอกอัครราชทูตฝรั่งเศส	ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2527
3) ตึกอีสเอเชียติก	ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2527
4) อาสนวิหารอัสสัมชัญ	ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2537
5) ภัตตาคารไชน่าเฮาส์	ที่ได้รับรางวัลในปี พ.ศ. 2537

ตาราง 4.6 รายชื่อและปี พ.ศ. ของอาคารในพื้นที่ศึกษาที่ได้รับรางวัลอนุรักษ์ดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยาม

รูปที่ 4.10 วัดสวนพลู

รูปที่ 4.11 อาสนวิหารอัสสัมชัญ

รูปที่ 4.12 มัสยิดฮารูน

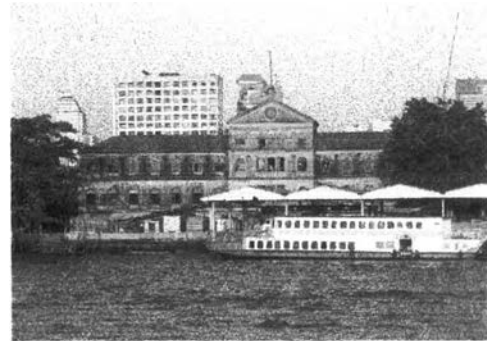
รูปที่ 4.13 กุฏิไม้ในวัดสวนพลู

รูปที่ 4.14 ห้างอุตสาหกรรมไทยในคริวเรื่อน

รูปที่ 4.15 โรงแรมโอเรียนเต็ล

รูปที่ 4.16 อาคารศุลกสถาน

รูปที่ 4.17 ตึกอีสเอเชียติก และอาคารแพร์ชรรม

รูปที่ 4.18 กิตดาการ เดอะไฮน่าเฮ้าส์

รูปที่ 4.19 ห้างโอเรียนเต็ลเพลส

ส่วนอาคารประเภทพักอาศัยนั้นสามารถแยกได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) อาคารไม้ และอาคารกึ่งปูน-ไม้ จากการสำรวจพบว่าอาคารประเภทบ้านพักอาศัยนั้นส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ พบใน 2 บริเวณด้วยกัน คือ ในชุมชนฮารุณ และบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวคริสต์หลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ ซึ่งทั้งสองบริเวณนั้นมีลักษณะแตกต่างกับ กล่าวคือ บ้านไม้ในชุมชนฮารุณนั้นเป็นเรือนไทยเก่าที่มีความสวยงาม มีการประดับประดาลวดลายไม้ตามผนังอาคาร แต่บ้านบางหลังยังไม่ได้รับการดูแลอย่างดีพอ และบ้านบางหลังแม้จะมีความสวยงามแต่กลับถูกบดบังด้วยรั้วและต้นไม้ที่สูงทึบ ไม่สามารถทอดโลมความงามสู่สาธารณะได้ ส่วนบ้านไม้ในบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวคริสต์นั้น เป็นบ้านเก่าที่มีความสวยงามน้อยเมื่อเทียบกับบ้านไม้ในชุมชนฮารุณ สภาพปัจจุบันขาดการดูแลรักษา สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากนโยบายเวนคืนที่ดินของมิสซังคาทอลิก จึงทำให้ชาวคริสต์ที่ยังคงอาศัยอยู่นั้น ไม่มีการดูแลอาคารบ้านพักอาศัยของตนเท่าที่ควร

2) ห้องแถว-อาคารพาณิชย์กึ่งพักอาศัย สามารถแยกได้ 2 บริเวณ ได้แก่

อาคารกึ่งพักอาศัย-พาณิชย์กรรม (ห้องแถว) ริมนถนนเจริญกรุง เป็นห้องแถวที่สร้างในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 - ต้นรัชกาลที่ 6 ตัวอาคารมีความเก่าแก่และมีรูปแบบที่สวยงาม แต่ส่วนใหญ่มีการตกแต่งหน้าร้าน (Façade) มากเกินไปจนปกปิดความสวยงามของตัวอาคาร และเนื่องจากตัวอาคารตัวอยู่ริมถนนเจริญกรุงซึ่งมีปริมาณการจราจรที่หนาแน่น จึงทำให้เกิดคราบฝุ่นละอองมากมายติดอยู่ตามตัวอาคาร ทำให้เกิดความไม่น่ามอง แต่ในปัจจุบันผู้ที่มาเช่าและลงทุนประกอบการค้าใหม่ ได้ปรับปรุงและตกแต่งอาคารโดยไม่ทำลายองค์อาคารเดิม อีกทั้งยังดึงความเป็นเอกลักษณ์ในสมัยเก่ามาใช้ ผสมผสานกับประโยชน์ใช้สอยใหม่ได้อย่างกลมกลืน ไม่ว่าจะเป็นร้านขายของเก่า สิ่งสะสมที่มีค่า หรือร้านอาหาร

อาคารกึ่งพักอาศัย-พาณิชย์กรรม (ห้องแถว) ที่ตั้งอยู่บริเวณซอยเจริญกรุง 42/1 เป็นห้องแถวที่สร้างหลังจากปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เป็นห้องแถวที่มีลักษณะการก่อสร้างแบบเรียบง่าย ไม่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เจ้าของอาคารพยายามตกแต่งหน้าร้านบ้าง เพื่อบ่งบอกถึงกิจกรรม- การค้าที่ตนประกอบอยู่และเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านขายของสะสม ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

รูปที่ 4.20 ลักษณะบ้านไม้ในชุมชนฮารุณ

รูปที่ 4.21 ลักษณะบ้านไม้ในชุมชนฮาดูณ

รูปที่ 4.22 ลักษณะบ้านไม้บริเวณที่อยู่อาศัยของชาวคริสต์

จากตาราง 4.6 ได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและการดูแลรักษาอาคารเก่าในพื้นที่ศึกษา และจากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ทางศาสนากับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ที่ปรากฏผ่านออกมาทางตัวอาคารก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาคารมีคุณค่าและความสวยงาม เนื่องจากการตั้งถิ่นฐานของคนในพื้นที่นี้เริ่มจาก 3 ชุมชน ซึ่งมี 3 ศาสนาต่างกัน อาคารในส่วนพื้นที่ต่างๆจึงได้แสดงถึงอิทธิพลทางศาสนาของแต่ละชุมชน ผ่านออกมาทางรูปแบบสถาปัตยกรรมและการตกแต่ง ที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นอุโบสถวัดสวนพลูที่มีรูปแบบไทยประเพณี หรืออาสนวิหารอัสสัมชัญที่มีรูปแบบเป็น GOTHIC REVIVAL รวมถึงอาคารที่อยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานนั้นด้วย เช่นอาคาร BOSSOTEL INN ที่ตั้งอยู่ตรงข้ามประตูเข้าวัดสวนพลู ก็มีการตกแต่งด้านหน้าอาคาร (Façade) ในรูปแบบไทยประเพณี จากการสำรวจพบว่าสถานศึกษานั้นได้อาศัยรูปแบบต่างๆทางศาสนาเข้ามาเป็นสิ่งที่ประดับตกแต่งมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ รูปปั้น และเจดีย์บริเวณลานหน้าโรงเรียนวัดสวนพลู และการประดิษฐานพระพุทธรูปบริเวณลานเคารพชชาติในโรงเรียนวัดม่วงแค ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในเขตของพุทธศาสนสถาน หรือจะเป็นสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตของมิสซังคาทอลิก ซึ่งมีการประดับรูปภาพทางศาสนาบริเวณโถงบันได โถงอาคาร และจิตรกรรมฝาผนังในโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ รวมถึงการประดิษฐานรูปปั้นแม่พระบริเวณลานคาเฟ่บนตึกเรียนอัสสัมชัญบางรัก เป็นต้น

ส่วนรูปแบบความสัมพันธ์ของศาสนาที่แสดงผ่านทางร้านค้าานั้น พบมากในร้านอาหาร ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหารที่อยู่บริเวณที่อยู่อาศัยของชาวคริสต์ และร้านอาหารมุสลิมที่อยู่ในชุมชนฮาดูณ ซึ่งจะมีการประดับตกแต่งร้านด้วยรูปภาพทางศาสนาปรากฏอยู่ตามฝาผนังภายในร้านอาหาร

รูปที่ 4.23 การตกแต่งหน้าร้านที่
แสดงถึงรูปแบบความสัมพันธ์
ทางศาสนา

รูปที่ 4.24 เจดีย์ที่อยู่ในเขต
โรงเรียนวัดสวนพลู

รูปที่ 4.25 พระพุทธรูปด้านเสาธงภายใน
โรงเรียนวัดม่วงแค

รูปที่ 4.26 ซุ้มประตูทางเข้าวัดม่วงแค

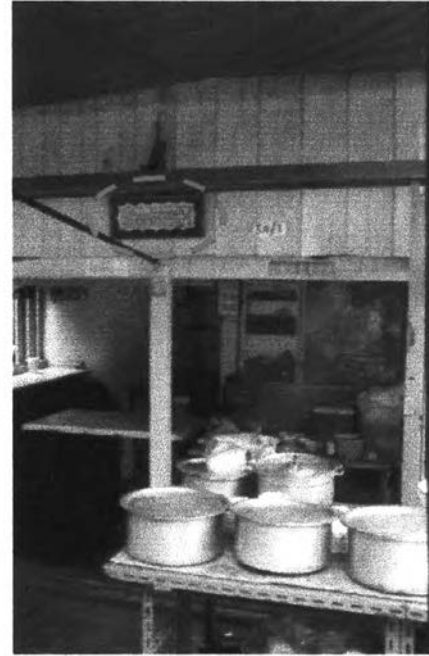
รูปที่ 4.27 ซุ้มประตูทางเข้าวัดสวนพลู

รูปที่ 4.28 รูปปั้นพระแม่บริเวณโถง บ้านไค
โรงเรียนอัสสัมชัญ

รูปที่ 4.29 รูปปั้นพระแม่บนระเบียงคาเฟ่
โรงเรียนอัสสัมชัญ

รูปที่ 4.30 การตกแต่งร้านค้าที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ของศาสนา โดยการใช้อุปภาพ หรือสัญลักษณ์ทางศาสนา

จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับพื้นที่ศึกษาที่ปรากฏอยู่นั้น พบว่าเป็นรูปแบบที่มีความน่าสนใจ มีเสน่ห์ และได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมในเวลาเดียวกัน เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาคาร-ร้านค้าในพื้นที่ศึกษามีความหลากหลายและแตกต่างไปจาก อาคาร-ร้านค้าทั่วไป มีเอกลักษณ์และรูปแบบเป็นของตนเอง ทำให้คนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมถึงนักท่องเที่ยวได้ทราบถึงวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ที่ผู้อยู่อาศัยมีต่อศาสนาของตนได้อย่างกลมกลืน ทั้ง 3 ศาสนาในบริเวณใกล้เคียงกัน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถาปัตยกรรมในพื้นที่ศึกษามีเป็นอาคารที่มีคุณค่า และมีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และด้านประโยชน์ใช้สอย โดยมากจะเป็นสถาปัตยกรรมเก่าที่ได้รับรางวัลอนุรักษ์ตัวอย่าง เนื่องจากเป็นอาคารที่มีคุณค่า ทั้งในด้านของจิตใจและด้านความงดงาม แม้ตัวอาคารจะเก่าแต่โดยรวมแล้วองค์อาคารยังคงความแข็งแรงมีสภาพดี เนื่องมาจากการดูแลรักษาของเจ้าของอาคาร มีเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ควรได้รับการบูรณะอย่างเร่งด่วน เช่น อาคารศาลกสถาน เป็นต้น

ตัวอาคารที่กล่าวไปทั้งหมดนั้นมีศักยภาพดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นอาคารศาสนสถาน หรือจะเป็นเรือนเก่าซึ่งหลงเหลืออยู่น้อยมากในย่านธุรกิจ หากแต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือการเข้าถึงอาคาร เนื่องจากอาคารทรงคุณค่าบางหลัง อยู่ในการดูแลของเอกชน มิใช่อาคารสาธารณะ จึงเป็นการยากที่บุคคลทั่วไปจะสามารถเข้าถึงได้ เช่น โรงแรมโอเรียนเต็ล หรือบ้านไม้เก่าในสถานชูดฝรั่งเศส เป็นต้น ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จึงควรคำนึงถึง การเปิดรับของสถานที่และนโยบายของเจ้าของอาคารด้วย

4.5 สภาพ และภูมิทัศน์ใน 3 ส่วนย่อยของพื้นที่ศึกษา

4.5.1 สภาพและบรรยากาศใน 3 ส่วนย่อยของพื้นที่ศึกษา

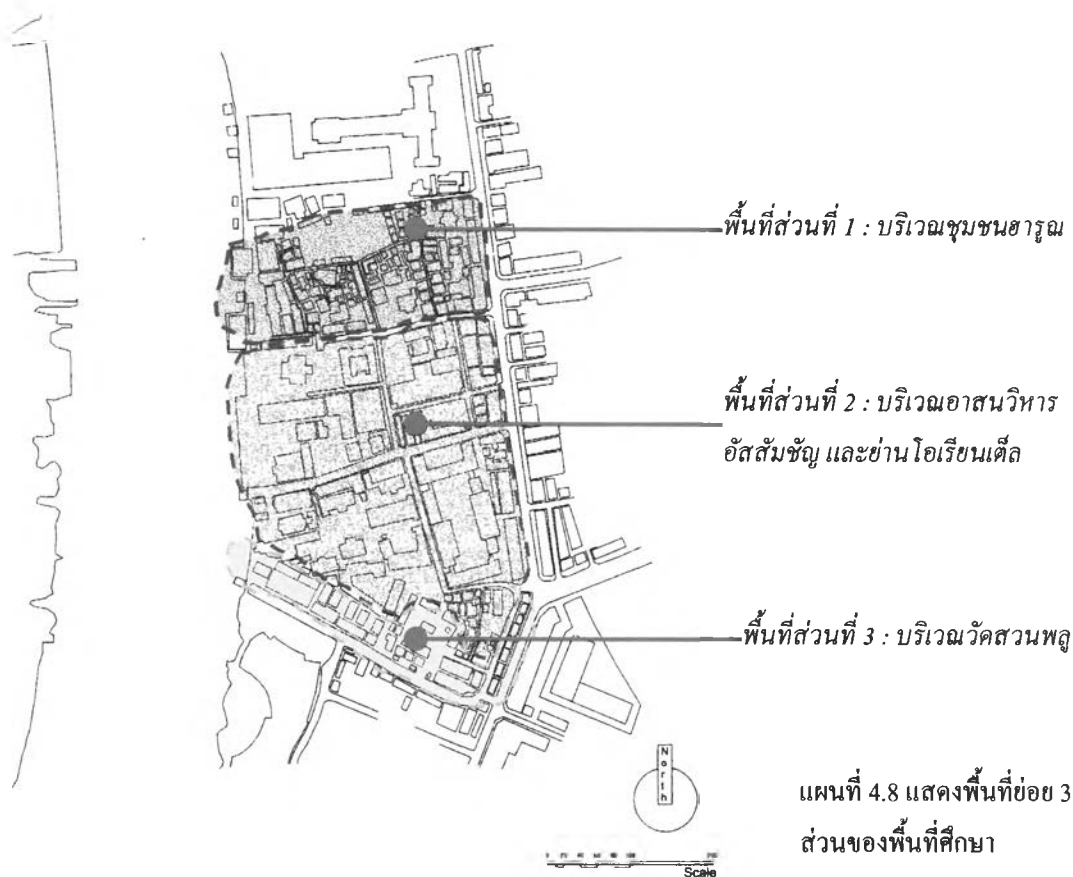
ในวิธีการดำเนินการศึกษาได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 ส่วน เนื่องจากเพื่อความสะดวกในการสังเกตการณ์แล้วพื้นที่ทั้ง 3 ส่วนประกอบด้วย

พื้นที่ส่วนที่ 1 : บริเวณชุมชนฮารุณ

พื้นที่ส่วนที่ 2 : บริเวณอาสนวิหารอัสสัมชัญ และย่านโอเรียนเต็ล

พื้นที่ส่วนที่ 3 : บริเวณวัดสวนพลู

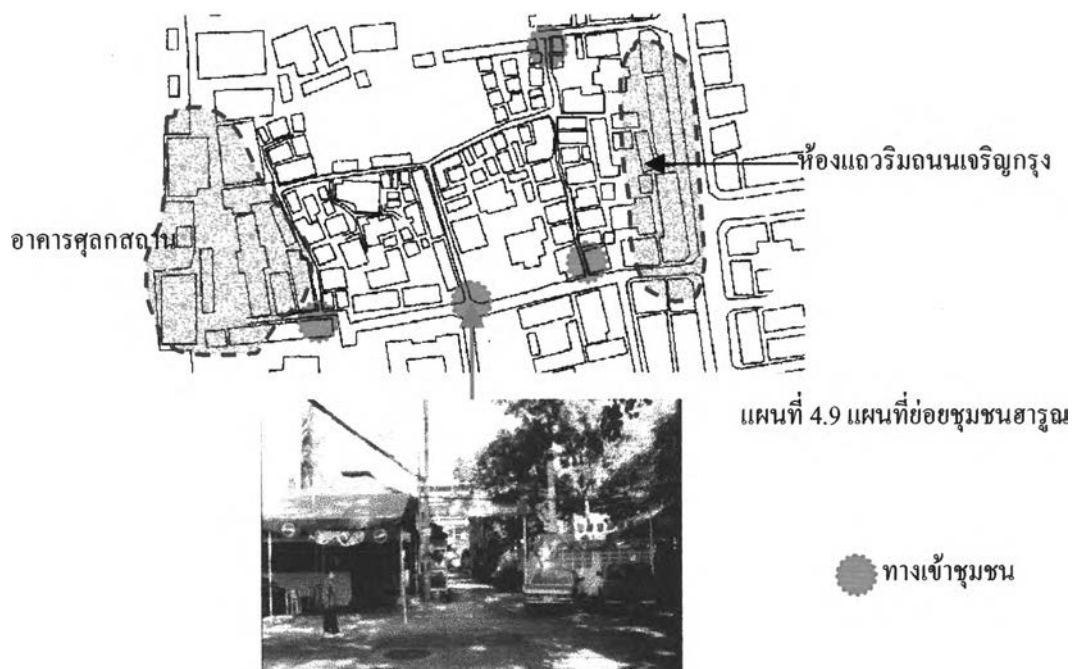
โดยที่พื้นที่ทั้ง 3 ส่วนนั้น ต่างมีลักษณะและบรรยากาศตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 : บริเวณชุมชนฮารุณ

ในบริเวณนี้เป็นพื้นที่ส่วนเดียวที่มีพื้นที่ประเภทพักอาศัยมากที่สุด และยังคงรูปแบบวิถีชีวิตการเป็นอยู่แบบชุมชน ซึ่งในพื้นที่ส่วนที่สองและสามนั้นผู้อยู่อาศัยมิได้อาศัยอยู่ในลักษณะชุมชนอีกต่อไปแล้ว ชุมชนฮารุณนั้นมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง นับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนเก่าอายุประมาณ 170 ปี พื้นที่ชุมชนไม่มากนัก แต่เป็นชุมชนที่มีความกลมเกลียวและมีความแข็งแรงมาก มีมัสยิดและสุเหร่าตั้งอยู่กลางชุมชน ถ้าดูจากแผนที่แบ่งพื้นที่การศึกษาแล้ว(แผนที่ 4.9)จะพบว่าชุมชนถูกขนาบด้วยอาคารห้องแถวในด้านที่ติดกับถนนเจริญกรุง และอาคารชุดสถานในด้านที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา จึงทำให้ทางถนนสายหลักและรถยนต์ไม่สามารถเข้าไปภายในตัวชุมชนได้ ซึ่งการที่จะเข้าไปภายในตัวชุมชนนั้นสามารถทำได้โดยการสัญจรทางเท้า และรถจักรยานยนต์เท่านั้นชุมชนสามารถเข้าได้จากถนนซอย 4 จุด ดังที่จะแสดงตำแหน่งในแผนที่ต่อไปนี้

รูปที่ 4.31 ทางเข้าชุมชนฮารุณ

ชุมชนยังคงรูปแบบวิถีชีวิตเค้าโครงเดิมที่เป็นชุมชนมุสลิมอยู่(ชุมชนศาสนา) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย หรือภาษาที่ใช้ก็ยังมีการใช้ภาษาอาหรับปรากฏให้เห็นอยู่โดยทั่วไป รวมไปถึงอาหารการกิน และขนมของว่าง ซึ่งร้านอาหารและแผงลอยขายขนมภายในชุมชนก็เป็นอาหารมุสลิมทั้งหมด เช่น โรตีสานี่, เนื้อสะเต๊ะ เป็นต้น มีตั้งแต่ที่มีลักษณะ-รสชาติเป็นของแท้ดั้งเดิม จนถึงประยุกต์ให้ถูกปากเหมาะสมกับคนทั่วไป

ภายในชุมชนมีบรรยากาศร่มรื่น-สงบ ทางเดินในชุมชนเต็มไปด้วยต้นไม้ที่ชาวบ้านช่วยกันปลูกจึงทำให้มีบรรยากาศร่มเย็น ระหว่างทางจะมีที่นั่งพักผ่อน ในช่วงเวลากลางวันภายในชุมชนจะสงบเงียบ เนื่องจากคนภายในชุมชนจะออกไปทำงาน ส่วนในช่วงเวลาเย็นนั้นบรรยากาศภายในชุมชนจะคึกคัก ชาวบ้านและเด็กๆ ในชุมชนจะออกมานั่ง/เดินเล่น พูดคุย-สังสรรค์กัน ในบริเวณสนามหญ้าในสุสานและตามถนนซอยในชุมชน

นอกจากนั้นในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ บรรยากาศภายในชุมชนจะคึกคักมากขึ้นและจะมีชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่บริเวณอื่นเข้ามาในชุมชนมากเป็นพิเศษ เนื่องจากในทุกวันศุกร์จะมีพิธีกรรมทางศาสนา(ละหมาด) ซึ่งมัสยิดแห่งนี้มีประวัติความเป็นมายาวนานจึงที่รู้จักและได้รับความนิยมจากชาวมุสลิมทั่วไป และชาวมุสลิมที่เคยอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ บางท่านก็ยังอาศัยวันนี้เป็นวันที่กลับมาเยี่ยมเยือนญาติพี่น้องที่ยังคงอยู่ในชุมชนนี้ด้วย

พื้นที่ส่วนที่ 2 : บริเวณอาสนวิหารอัสสัมชัญ และย่านโอเรียนเต็ล

เป็นส่วนที่มีพื้นที่มากที่สุดในบรรดาพื้นที่ย่อยทั้ง 3 ส่วน เป็นพื้นที่ส่วนกลางที่เชื่อมโยงระหว่างบริเวณชุมชนฮารุณ และพื้นที่บริเวณวัดสวนพลู อาคารภายในพื้นที่โดยมากจะเป็นประเภทอาคารเค็ยวที่เป็นอาคารประเภทสถาบัน เช่น โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงแรมโอเรียนเต็ล สถานทูตฝรั่งเศส อาสนวิหารอัสสัมชัญ เป็นต้น และในส่วนพักอาศัยนั้นสามารถแยกได้เป็น 2 ลักษณะได้แก่ ห้องแถวริมถนนเจริญกรุง และบริเวณที่อยู่อาศัยของชาวคริสต์เก่าหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ อาคารส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้มีรูปแบบตะวันตก เนื่องจากประวัติศาสตร์ของพื้นที่เป็นย่านการค้าของชาวตะวันตก และชุมชนคาทอลิก แต่ก็มีอาคารที่มีรูปแบบไทยประยุกต์ปะปนอยู่บ้าง ได้แก่ ร้านค้าอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน ภัตตาคาร เดอะไชน่า เฮาส์และบริษัทพาณิชย์กรรมแห่งประเทศไทยจำกัด เป็นต้น

จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง(Site Observation) พบว่าชาวคริสต์ที่อาศัยบริเวณหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญนั้น มีรูปแบบการใช้ชีวิตและประกอบการค้าในพื้นที่เป็นหลัก กล่าวคือในช่วงเวลาเช้าชาวบ้านจะจัดเตรียมข้าวของไปสดชื่น ออกมาจากบริเวณที่พักมายังทางเดินหลังโรงเรียน เพื่อขายสินค้า และสินค้าโดยมากจะเป็นประเภทอาหาร ของหวานขนม และสินค้าสำหรับเด็ก เนื่องจากในพื้นที่นี้มีนักเรียนเป็นจำนวนมากถึง 3 โรงเรียน จะขายไปตลอดวันแต่ในช่วงกลางวันนั้นจะคู่มาค่อยคึกคักขึ้นเนื่องจากทางโรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนออกนอกสถานศึกษา จนกระทั่งถึงเวลาเย็นหลังเลิกเรียนบริเวณดังกล่าวจึงกลับมามีบรรยากาศคึกคักอีกครั้งหนึ่งและเป็นช่วงเวลาที่คึกคักที่สุดของแต่ละวัน พื้นที่ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นจุดรวม(Node) ของนักเรียนทั้งหมดในพื้นที่นี้ก็ได้

ในบริเวณที่พักของชาวคริสต์ นักท่องเที่ยวเดินผ่านไม่มากนัก เมื่อเทียบกับย่านโรงแรมโอเรียนเต็ลซึ่งเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากที่สุดในพื้นที่ศึกษา เนื่องจากถนนซอยเจริญกรุง 40 นั้นเป็นเส้นทางสายหลักของพื้นที่ สามารถเชื่อมโยงกับสถานที่ต่างๆและแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำบริเวณอื่นๆได้ โดยอาศัยท่าเรือโอเรียนเต็ลนั้นเป็นท่าเรือที่มีทั้งเรือข้ามฝากไปยังวัดสุธรรม(ฝั่งธนบุรี) และเรือควนเจ้าพระยาที่สามารถเดินทางไปถึงท่าม้านทบุรีได้ ดังนั้นท่าเรือนี้จึงมีผู้ใช้บริการมากทั้งนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยหรือผู้ที่เข้ามาปฏิบัติการกิจในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงด้วย นอกจากนี้ในบริเวณดังกล่าวยังเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยที่รวมสินค้าหรู และมีความหลากหลายมากมาย ได้แก่ ห้างโอเรียนเต็ลเพลส ร้านอุตสาหกรรมไทยในครัวเรือน รวมไปถึงร้านจิวเวลรี่ ร้านตัดเสื้อ และร้านขายของเก่าที่อยู่ตามคิกแถวภายในพื้นที่นี้ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ย่านโรงแรมโอเรียนเต็ลเป็นบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวปรากฏอยู่มากและเป็นจุดรวม(Node)ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด

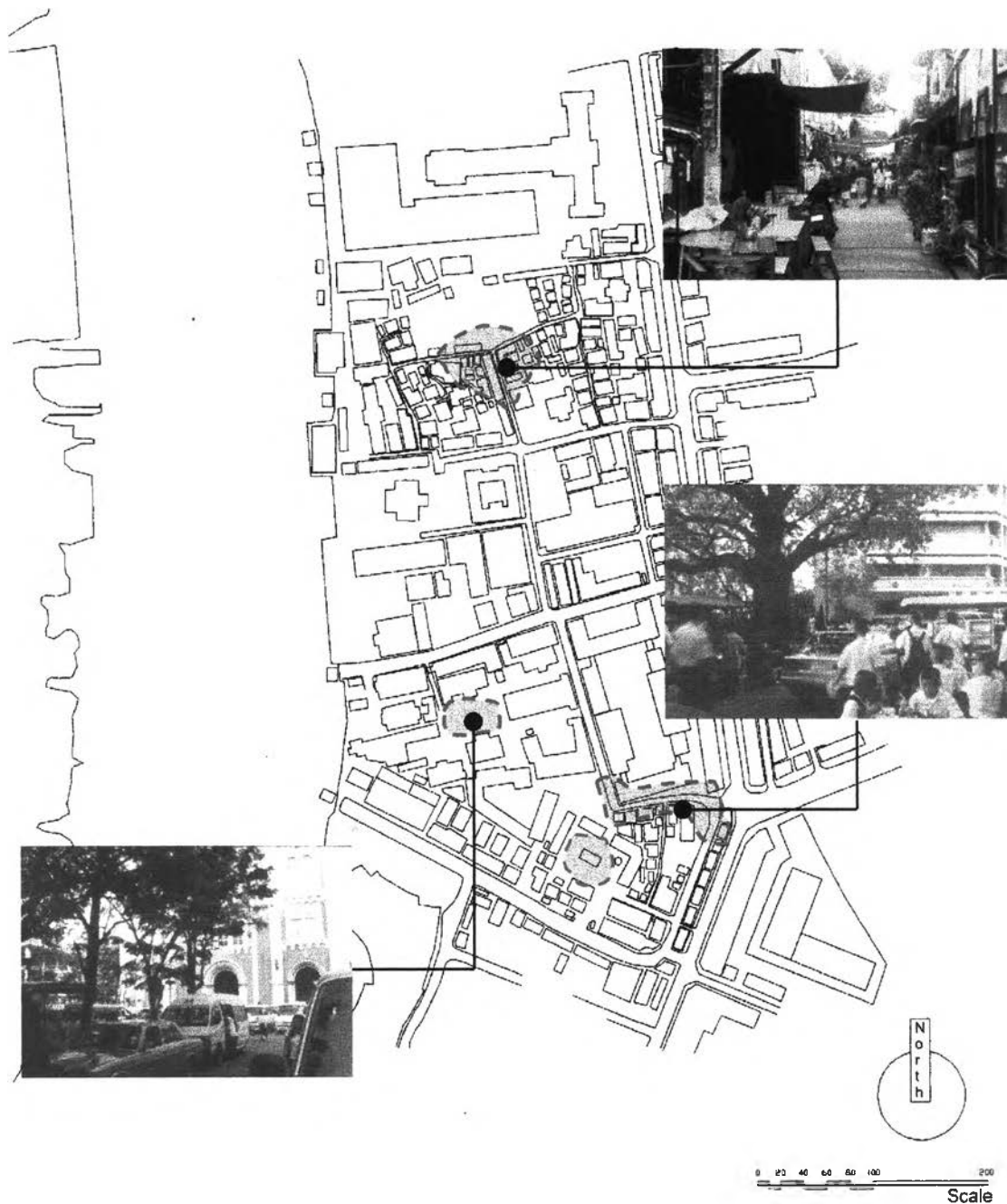
ข้อควรคำนึงถึง : แม้ว่ามิสซังคาทอลิกจะมีนโยบายให้เวนคืนพื้นที่ในส่วนที่พักอาศัยของชาวคริสต์เนื่องจากปัจจุบันชาวคริสต์ที่อยู่นั้นอาศัยฟรี โดยมีวัตถุประสงค์ 2 แนวทางคือ 1) เพื่อขยายเป็นสถานศึกษาเพิ่มเติม 2) ปรับปรุงเป็นที่พักอาศัยสำหรับชาวคริสต์เหมือนเดิมแต่เก็บค่าเช่า แต่เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้ประวัติศาสตร์ในด้านการตั้งถิ่นฐานชุมชนทางศาสนา ผนวกกับพื้นที่มีการปรากฏของรูปแบบความสัมพันธ์ของศาสนากับผู้อยู่อาศัยนั้น ปรากฏอยู่ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งร้านค้า (ดูในหัวข้อ4.4.5) หรือการแสดงความสัมพันธ์ในช่วงเทศกาล-ประเพณีทางศาสนา(รูป4.32-4.33) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์มีคุณค่าทางจิตใจ และมีความน่าสนใจ ดังนั้นในการอนุรักษ์-พัฒนาพื้นที่นั้นจึงควรคำนึงถึงคุณค่าความสำคัญของพื้นที่ดังกล่าว ให้ยังคงปรากฏอยู่ต่อไป

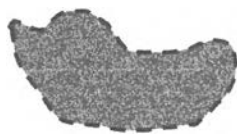
รูปที่ 4.32 ผู้อาศัยในพื้นที่ศึกษาชาวคริสต์รอรับขบวนแห่

รูปที่ 4.33 ขบวนแห่ในช่วงประเพณีทางศาสนา

แผนที่ 4.10 แสดงตำแหน่งจุดรวม Node ของคนในพื้นที่ศึกษาและภาพบรรยากาศ

- จุดรวม Node ของคนในพื้นที่ศึกษามี 4 จุด ได้แก่
- บริเวณสุเหร่าในชุมชนฮาลูม
  - บริเวณหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ
  - บริเวณลานหน้าอาสนวิหารอัสสัมชัญ
  - บริเวณลานหน้าวัดสวนพลู

พื้นที่ส่วนที่ 3 : บริเวณวัดสวนพลู

เป็นส่วนที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในพื้นที่ทั้ง 3 ส่วนอยู่ตอนล่างสุดของพื้นที่ศึกษา ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ถัดลงมา จากอาสนวิหารอัสสัมชัญ สามารถเชื่อมโยงได้ด้วยทางเดินในพื้นที่พักอาศัยของชาวคริสต์ ภายในพื้นที่ประกอบด้วย พื้นที่ส่วนพักอาศัย River Garden Apartment พื้นที่กึ่งพักอาศัย-พาณิชย์กรรม ได้แก่ ห้องแถวริมถนนเจริญกรุงซึ่งเป็นห้องแถวเก่า และห้องแถวริมถนนซอย 42/1 เป็นห้องแถวใหม่ โดยมีวัดสวนพลู ศาสนสถานทางพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางของพื้นที่ การสัญจรในพื้นที่ใช้ถนนซอยเจริญกรุง 42/1 เป็นทางสัญจรทางบกสายหลัก โดยมีท่าเรือเพื่อใช้ข้ามไปยังฝั่งธนบุรีเป็นการเชื่อมโยงทางสัญจรทางน้ำ การประกอบอาชีพของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เกือบทั้งหมดประกอบการค้าในลักษณะที่ช่วยเสริมการท่องเที่ยว เช่น ร้านค้ารถเข็นขายเสื้อผ้าและสินค้าที่ระลึก จิวเวลรี่ ร้านขายของเก่า เครื่องเงิน บริษัททัวร์ รวมถึงร้านนวดฝ่าเท้า และร้านขายของชำ จึงทำให้ตลอดเส้นทางดังกล่าวมีบรรยากาศในทางการค้า-สินค้าที่ระลึก (Shopping Street) จะพบนักท่องเที่ยวมากในช่วงเวลาบ่าย – เย็น เส้นทางดังกล่าวนอกจากจะมีบรรยากาศดังกล่าวแล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงกับการสัญจรทางน้ำและ เชื่อมโยงกับตลาดเก่าบางรักได้อีกด้วย

แม้บรรยากาศภายในถนนซอยเจริญกรุง 42/1 จะดูค่อนข้างคึกคัก แต่บรรยากาศภายในวัดสวนพลูกลับเงียบสงบ และสะอาด ร่มเย็น มีเสียงเบาบางของกริ่งระฆังที่คิดไว้ตามชายคาโบสถ์ ส่วนเสียงที่ดังที่สุดอาจจะเป็นเพียงเสียงของเด็กโรงเรียนวัดสวนพลู ในช่วงเวลาพักเท่านั้น

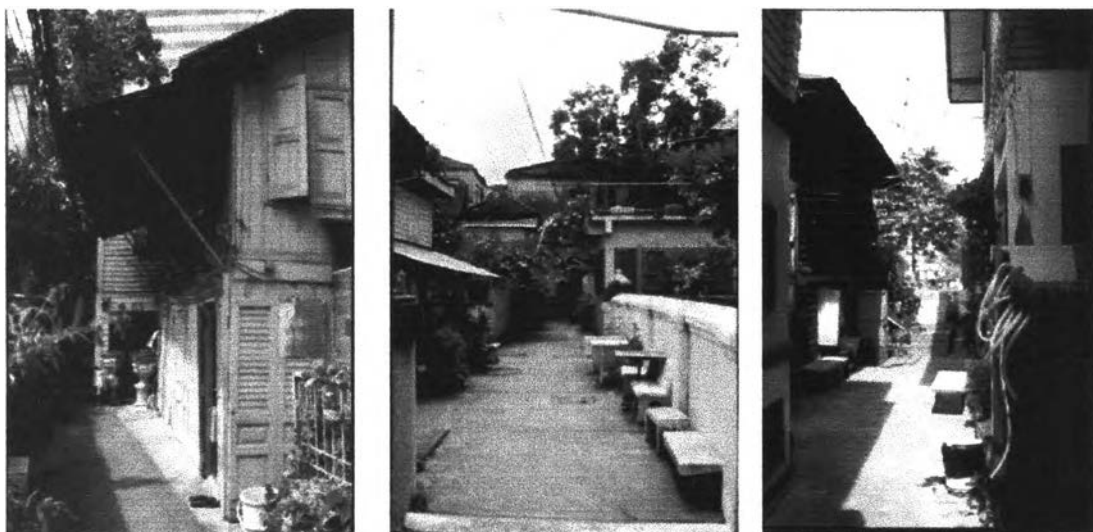
นอกจากนี้วัดสวนพลูยังมีความสัมพันธ์ กับชาวพุทธทั้งที่อาศัยในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมักจะปรากฏให้เห็นตามช่วงเวลาที่มณฑล-ประเพณีทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน แห่เทียนพรรษา งานทำบุญต่างๆ จึงมักจะปรากฏภาพความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและศาสนิกชน ซึ่งเป็นภาพที่แสดงออกถึงประเพณี-วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาวพุทธอย่างสม่ำเสมอ

4.5.2 บรรยากาศทางเดินและมุมมองในพื้นที่ศึกษา

สามารถแยกทางเดินได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) เส้นทางเดินหลักในพื้นที่ศึกษา คือซอยเจริญกรุง 40 และซอยเจริญกรุง 42/1 ซึ่งก็คือทางสัญจรทางบกสายหลักนั่นเอง ทางเดินดังกล่าวนี้โดยทั่วไปจะขนานไปด้วยร้านค้า และแผงลอยซึ่งโดยมากจะขายสินค้า หรือ การบริการเพื่อการท่องเที่ยว มีผู้คนเดินสัญจรผ่านตลอดวันทั้งคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว มีบรรยากาศโดยรวมแบบ Shopping Street

2) เส้นทางเดินส่วนบุคคล คือเส้นทางเดินในชุมชน บริเวณที่พักอาศัย และทางสัญจรส่วนบุคคล คือทางเดินในชุมชนฮารูม ทางเดินในบริเวณที่อาศัยของชาวคริสต์ และทางเดินด้านหลังอาสนวิหารอัสสัมชัญ ทางเดินดังกล่าวมีบรรยากาศสงบ-ร่มรื่น เนื่องจากคนในชุมชนช่วยกันปลูกต้นไม้ ระหว่างทางมีที่นั่งพักที่ทำโดยคนในชุมชนเอง และเป็นทางเดินที่ปราศจากฝุ่นละออง-ควันพิษจากถนนเจริญกรุง เป็นทางเดินที่สามารถเห็นถึงสถาปัตยกรรมที่สำคัญของพื้นที่ และเห็นถึงวิถีชีวิตในชุมชน ที่ไม่สามารถมองเห็นจากภายนอกของพื้นที่ศึกษาได้ รวมทั้งยังสามารถใช้เป็นทางลัดผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอื่นๆที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาได้อีกด้วย

รูปที่ 4.34 บรรยากาศทางเดินภายในชุมชนฮารูณ

จะเห็นได้ว่าเส้นทางเดินทั้งสองลักษณะนั้นมีบรรยากาศที่ค่อนข้างแตกต่างกัน แต่จากความแตกต่างกันนี้เอง สามารถเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ในเชิงการท่องเที่ยวได้ กล่าวคือในเส้นทางเดินสายหลักที่มีบรรยากาศโดยรวมแบบ Shopping Street นั้น เป็นเส้นทางที่มีสีสัน และเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการจับจ่ายสินค้า ส่วนเส้นทางเดินส่วนบุคคลนั้น ก็มีบรรยากาศที่น่ารัก อบอุ่น และสามารถใช้เป็นทางเชื่อมโยงสู่แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงได้ จึงควรนำมาคำนึงถึงในการจัดเส้นทางเดินท่องเที่ยว(Route)ในพื้นที่ศึกษา แต่ต้องคำนึงถึงด้วยว่าจะต้องทำอะไรทำให้เส้นทางดังกล่าวคงสภาพ หรือมีบรรยากาศที่ดีอยู่ต่อไป

● มุมมอง

ส่วนในเรื่องของมุมมองนั้นจากการสำรวจพบว่า มุมมองทั้งจากทางน้ำและทางบกนั้นไม่สามารถสื่อให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมที่สำคัญ และพื้นที่ในส่วนชุมชนได้ เนื่องจากอาคารที่สำคัญๆ ในพื้นที่มีความสูงเฉลี่ยเท่ากัน และถนนซอยซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรเข้าสู่พื้นที่ศึกษานั้นก็ไม่สามารถสื่อถึง(มองเห็น)สถานที่สำคัญภายในพื้นที่ ผนวกกับมุมมองด้านริมถนนเจริญกรุงนั้นถูกห้องแถวปิดกั้นมุมมองไว้หมด ดังนั้นเมื่อมองพื้นที่ศึกษาจากภายนอกด้านถนนเจริญกรุง จึงไม่สามารถทราบได้เลยว่าภายในพื้นที่มีสถาปัตยกรรมที่สำคัญ หรือมีชุมชนเก่าตั้งถิ่นฐานอยู่

ส่วนมุมมองจากทางแม่น้ำเจ้าพระยานั้น สามารถเห็นอาคารเก่าริมแม่น้ำได้เกือบทั้งหมดซึ่งประกอบด้วย บ้านพักในสถานทูตฝรั่งเศส ตึกอีสเอเชียติก อาคารแพรร่ธรรม และโรงแรมโอเรียนเต็ล ส่วนอาคารสูงสถานนั้นก็มีส่วนถูกบดบังด้วยอาคารจอดรถดับเพลิงที่อยู่ริมน้ำ และอาสนวิหารอัสสัมชัญก็เห็นเพียงปลายยอดของหอคอยเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่ามุมมองจากทางแม่น้ำเจ้าพระยานั้น ก็ไม่สามารถสื่อให้เห็นถึงที่ตั้งของชุมชนเก่า หรือสถาปัตยกรรมที่สำคัญในพื้นที่ได้ทั้งหมด เช่นเดียวกับกับทางบก(ถนนเจริญกรุง) ซึ่งถ้าหากต้องการจะทราบตำแหน่ง-เห็นสถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดได้เมื่อใช้ทางเดินส่วนบุคคลเท่านั้น

ดังนั้นเมื่อมีการอนุรักษ์-พัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว การสื่อให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ให้เห็น-ทราบตั้งแต่ภายนอกพื้นที่นั้นอาจมีความจำเป็นที่ต้องทำ เพื่อแจ้งให้ผู้มาเยือนได้ทราบถึงสถานที่สำคัญ

แผนที่ 4.11 แสดงตำแหน่งและมุมมองจากทางเข้าถนนซอยด้านหน้าพื้นที่

มุมมองจากทางน้ำ

 เส้นทางเดินที่สามารถเห็น
 สถานที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา
 และมีมุมมองที่น่าสนใจ

 สิ่งที่ยับบังสถานที่
 สำคัญในพื้นที่

4.6 ด้านวัฒนธรรม

เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่เก่าแก่ และผู้อยู่อาศัยมีอยู่หลายกลุ่มชน จึงมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต ยึดถือเป็นประเพณีประจำกลุ่มชนของตน และยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบของประเพณีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาคือ ศาสนา ไม่ว่าจะเป็น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ในปัจจุบันประชาชนทั้งในเขตพื้นที่ศึกษา และภายนอกพื้นที่ศึกษา ยังคงร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติกันอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่คนทั่วไปยอมรับ จึงควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ผู้นุชนรุ่นหลังและชาวต่างประเทศ ได้ทราบถึงวัฒนธรรมของประเทศ ที่กำเนิดขึ้นมาอย่างช้านาน และยังคงมีอยู่สืบต่อไป

วัฒนธรรมประเพณีดังกล่าวมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ในที่นี้จะขอนำเสนอเฉพาะที่สำคัญเท่านั้น มีรายละเอียดดังนี้

- **วันมาฆบูชา** ตรงกับวันเพ็ญเดือน 3 ของทุกปี บรรดาชาวพุทธศาสนิกชนทั้งในพื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียง ต่างพากันมาร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและร่วมกันบำเพ็ญกุศล บรรยากาศบริเวณวัดสวนพลูจะเต็มไปด้วยผู้คน ในเวลาเช้า มีการตักบาตร ช่วงสายถึงบ่ายจะมีการเทศน์บทธวด ส่วนในช่วงหัวค่ำชาวพุทธจะพร้อมใจกันเดินเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ
- **วันวิสาขบูชา** ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ลักษณะพิธีการคล้ายคลึงกับวันมาฆบูชา เพียงแต่แตกต่างกันในเนื้อหาของบทเทศน์
- **วันสมโภชพระเยซูเจ้าทรงกลับคืนชีพ(วันอีสเตอร์)** เป็นวันสำคัญทางศาสนาของชาวคริสต์ เป็นวันฉลองสุดท้ายในเทศกาลปัสกา บรรยากาศในวันงานจะมีการร่วมประกอบพิธีกรรมในช่วงเวลาเช้าประมาณ 8.00 น. ภายหลังจากพิธีกรรมทางศาสนา ทางเจ้าหน้าที่ของศาสนสถานจะมีการแจกไข่ไก่ หรือที่นิยมเรียกไข่อีสเตอร์ โดยการนำไข่ไก่มาตกแต่งด้วยการแต้มสีสัณ และเขียนคำอวยพร ให้แก่เด็ก และคริสตชนทั่วไป
- **วันสมโภชพระคริสตสมภพ(วันคริสต์มาส)** ตรงกับวันที่ 25 ธันวาคม ของทุกปี บรรยากาศในวันงานจะเริ่มตั้งแต่ช่วงเช้าของวันที่ 24 ธันวาคม จะมีการจัดงานรื่นเริง ในบริเวณโรงเรียนอัสสัมชัญบารัก, โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์, โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา มีการละเล่น แสดงดนตรี จัดฉายภาพยนตร์ ออกร้าน และมีการขายสินค้าราคาถูก ตลอดจนถึงช่วงเวลาประมาณ 23.00 น. คริสตชนต่างพร้อมใจกันประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ด้วยการสวดมนต์ ร้องเพลง และรับศีล จนถึงเวลาประมาณ 1.00 น.ของวันใหม่เป็นการจบงานประเพณีวันคริสต์มาส
- **วันสมโภชพระนางมารีย์รับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ (วันฉลองวัด)** ตรงกับวันที่ 15 สิงหาคมของทุกปี เป็นวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งตรงกับวันฉลองวัดด้วย คริสตชนจะร่วมกันประกอบพิธีกรรมในเวลาประมาณ 15.00 น. หลังจากประกอบพิธีกรรมในศาสนสถานแล้ว จะมีการร่วมกันแห่รูปปั้นพระนางมารีย์ไปรอบตัววัด สถานศึกษา และทางเดินในบริเวณหักอาศัยของชาวคริสต์ ซึ่งแต่ละสถานทีนั้นจะมีการเตรียมการต้อนรับขบวนแห่ เช่นการตั้งโต๊ะบูชา และโปรยกลีบกุหลาบในเวลาที่ขบวนแห่เดินผ่าน หลังจากการแห่เสร็จสิ้นลงแล้ว จะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน โดยทางวัดเป็นผู้ดำเนินการจัดเลี้ยงทั้งหมด
- **วันรื่นเริงประจำปีของชุมชนฮาวม** มีการจัดงานภายในชุมชน 1 ครั้ง/ปี แต่ไม่ได้มีการกำหนดวันที่แน่นอน ลักษณะงานจะมีการออกร้าน โดยเริ่มตั้งแต่ทางเข้าชุมชนด้านสถานชุกฝรั่งเศส มีงานรื่นเริง การแสดง และการแข่งขันเล่นกีฬาของเด็กในชุมชน ส่วนรายได้ที่ได้จากการออกร้านนั้น จะนำมาเป็นทุนเพื่อที่จะนำเด็กๆ ในชุมชนไปทัศนศึกษายังสถานที่สำคัญต่างๆต่อไป

- **วันเคารพทหารมุสลิม** เนื่องจากสุสานในชุมชนฮารูน เป็นสุสานแรกที่ถูกกำหนด ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้เป็นสุสานเพื่อฝังศพทหารมุสลิม ที่ได้พลีชีพไปในสงครามเพื่อประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็น สงครามเวียดนาม หรือสงครามเกาหลี ซึ่งมีพิธีการเคารพศพตั้งแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา ในปัจจุบันได้ถือเอาวันที่ 23 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันประกอบพิธีดังกล่าว เริ่มประกอบพิธีในเวลาประมาณ 7.00 น. โดยกองทหารเกียรติยศจากสถานทูตต่างๆ ประมาณ 50 นาย จะร่วมกันทำความสะอาดและขึ้นตรงเคารพธงชาติในเวลา 8.00 น. หลังจากที่เคารพธงชาติและเพลงชาติเสร็จแล้วก็จะมีการเป่าแตรทำความสะอาด เพื่อเป็นการระลึกถึงวีรกรรมของทหารมุสลิมที่ล่วงลับไปแล้ว

- **วันตรุษแขก** เป็นวันขึ้นปีใหม่ของชาวมุสลิมตามธรรมเนียมแล้วจะแยกวันตรุษเป็น 2 วัน คือ
  - วันตรุษเล็ก (หลังจากวันถือศีลอด 1 เดือน)
  - วันตรุษใหญ่ (หลังจากวันถือศีลอด 100 วัน)

ลักษณะของประเพณีนอกจากจะมีการร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา(พิธีฮัจ์)แล้ว ภายในชุมชนยังมีการจัดงานรื่นเริงคล้ายคลึงกับวันรื่นเริงประจำปี แต่จะมีการแจกจ่าย เสื้อผ้าข้าวของเครื่องใช้ แก่คนในชุมชนที่ยากไร้ โดยมุลันนิฮ์และผู้ที่มีฐานะดีกว่า เป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเป็นไปตามหลักศาสนา

- **เทศกาลสงกรานต์** เป็นงานประเพณีประจำปีของชาวไทย ตรงกับวันที่ 13 ,14 และ 15 เมษายนของทุกปี สำหรับในพื้นที่ศึกษานั้นจะมีการละเล่นสาดน้ำกันทั่วทั้งพื้นที่ ทั้งในบริเวณที่ชาวคริสต์อยู่ หรือภายในชุมชนมุสลิม(ฮารูน) เป็นเทศกาลที่ร่วมกันสังสรรค์ของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง 3 ศาสนาอย่างสนุกสนานและกลมกลืนกันไม่ได้มีการแบ่งแยกแต่อย่างใด

จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมภายในพื้นที่ศึกษามีความหลากหลาย และมีลักษณะโดยรวมคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมไทยภาคกลางต่างๆไป ไม่มีลักษณะโดดเด่น นอกจากงานเทศกาลที่ได้รับอิทธิพลทางศาสนา เช่น วันสมโภชพระนางมารีย์รับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ (วันฉลองวัด) ที่มีเอกลักษณ์และยังคงปรากฏอยู่อย่างครบถ้วน สิ่งที่น่าสนใจคือวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั้นเกิดขึ้นในพื้นที่บริเวณเดียวกันซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่กว้างนัก โดยปราศจากความขัดแย้ง ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และเมื่อมีเทศกาลคนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง อย่างเช่นในเทศกาล-ประเพณีลอยกระทง โรงเรียนอัสสัมชัญก็ได้มีส่วนร่วมไปกับเทศกาล โดยจัดการแสดงดนตรีไทย-ดนตรีสากล บริเวณพื้นที่จอดรถด้านหน้าโรงเรียน และเด็กนักเรียนก็ได้นำกระทงมาขายนักท่องเที่ยวและผู้ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นกระทงที่ทำด้วยฝีมือของนักเรียนเอง เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ในแง่บวกต่อการพัฒนาในด้านต่างๆต่อไป